Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 88 (9324).

1988 йил 4 май чоршанба

Баҳоси 3 тийин.

1989 ЙИЛ ҲИСОБИГА

ЎНИНЧИ колхозлараро механизациялашган кўчма колонна коллективи Бекобод районидаги хўжаликларда турар-жойлар, маданий-маиший муассасалар бинолари қурилишига муносиб ҳисса қўшмоқда. Айрим бригадалар коллективлари доим вақтдан ўзиб ишламоқдалар.

Айниқса, Ҳошимжон Ғаниев, Абдуманноп Абдуллаев, Неъмат Мустафоевлар раҳбарлик қилаётган бригада аъзоларининг меҳнати натижаси самарали бўлмоқда. Улар ойлик топшириқларни муттасил ортиғи билан адо этмоқдалар.

Бригадалар ўртасидаги мусобақада Ҳошимжон Ғаниев раҳбарлигидаги коллектив пешқадамлик қилмоқда. Бу бунёдкорлар ғишт териш, металл ва темир-бетон конструкцияларини монтаж қилишни тез ва сифатли бажармоқдалар ҳамда кўплаб қурилиш материалларини иқтисод қилишга эришмоқдалар. Йил бошидан бери улар тежаган маблағ миқдори минг сўмга яқинлашиб қолди.

Пешқадам коллектив шу кунларда 1989 йилнинг биринчи квартали ҳисобига меҳнат қилмоқда. Бинокорлар йил охиригача келгуси йил топшириғини ҳам бажариш юзасидан зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан уддаламоқдалар.

М. УСМОНОВ.

ЗАРБДОР ВАХТАДА

● ЗОКИР ҚОРАБОЕВ

Тошкент мармар ишлаб чиқариш бирлашмасининг механика цехида ишлайди. У улкан харсанг тошларга ишлов берувчи дастгоҳларни ремонт қилади. Ёш ишчи механизмларнинг бир маромда ишлашини таъминлаб, коллектив ҳурматини қозонган.

Суратда: З. Қорабоев.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

• 228 та корхона чет эл буюртмаларини бажармоқда •

ЎЗБЕКИСТОН — ЖАҲОНГА

САНОАТИМИЗНИНГ бугунги қиёфасини бундан етмиш йил олдингисига таққослаб бўладими? Ҳеч мумкин эмас. У вақтда ҳозирги маънодаги саноатнинг ўзи йўқ эди. Ўнлаб майда-чуйда ҳунармандчилик корхоналаригина унинг қиёфасини белгиларди. Ҳатто рўзғор, хўжалик учун ишлатиладиган арзимас буюмлар ҳам хориждан келтириларди. Кетмон, мих... ҳам чет элдан олинарди. Ҳар бир жон бошига тўғри келадиган саноат маҳсулоти ҳажми бу ерда Россиянинг марказий областларидагига нисбатан олти баравардан ҳам кўпроқ кам эди.

Эндиликда халқ хўжалигининг етакчи тармоғи бўлиб қолган саноатимиз, замонавий корхоналаримиз серқуёш республикамиз қудратини оширибгина қолмай, унинг шуҳратига-шуҳрат қўшмоқда, номини олам узра таратмоқда. Ҳозирги вақтда диёримизда ишлаб турган бир минг етти юздан ортиқ бирлашма, комбинат, завод-фабрикаларнинг анчагинаси ўз маҳсулотларини қатор чет эл мамлакатларига ҳам етказиб бермоқда. Ўзбекистон маҳсулотни хорижий мамлакатларга экспорт қилиш бўйича иттифоқдош республикалар ўртасида учинчи ўринни мустаҳкам эгаллаб турибди. Бу соҳада фақат РСФСР ва Украина биздан олдиндадир. 228 та саноат корхонаси ўз маҳсулотларини экспорт қилаяпти.

Пойтахт областимизда кўпгина машинасозлик, электротехника, химия, енгил ва бошқа тармоқлар корхоналари маҳсулотларининг чет эллик харидорлари тобора кўпайиб бормоқда. Ҳозирги вақтда уларни етмишдан ортиқ хорижий мамлакатлар олмоқда. Мижозлари сонини санаб саноғига етиш қийин. Улар жаҳоннинг барча қитъаларида бор.

Биргина «Средазкабель» маркаси босилган турли-туман симларни ўндан ортиқ чет эл мамлакатларида учратиш мумкин. Социалистик давлатлар, ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун курашаётган, капитализм дунёсининг манман деган мамлакатлари ҳам унинг маҳсулотини олмоқда. Чирчиқдаги трансформатор заводида тайёрланаётган турли маркадаги электротехника асбоб-ускуналарининг чет эллик харидорлари сони кўпайиб бормоқда.

Машинасозлик корхоналаримиз маркаси билан чиқаётган маҳсулотларнинг муайян қисми ҳам чет элларга жўнатилмоқда. Айниқса «оқ олтин» етиштириш ва унинг ҳосилини йиғиб-териб олишда, қайта ишлашда фойдаланиладиган машина-механизмларни Осиё, Африка, Жанубий Америкадаги пахта плантацияларида кўриш мумкин. Ҳар йили ўнлаб тракторлар, пахта териш машиналари, культиваторлар, пахта тозалаш агрегатлари ва бошқа шу каби механизмлар экспорт қилинмоқда.

Кўплаб газламалар, пахта толаси, бадиий буюмлар, минерал ўғитлари, прокатлар, нодир металлар, бундан ташқари компрессорлар, чинни ва пластмасса буюмлари, бошқа турли-туман маҳсулотлар чет эл буюртмалари асосида ишлаб чиқарилмоқда.

Бугунги кунда ўзларининг сифатли, чидамли, жаҳон стандартлари даражасидаги маҳсулотлари билан Ўзбекистон, жумладан унинг пойтахт области обрўсини оширишга ҳисса қўшаётган саноатчилар бундан буён ҳам жаҳон миқёсидаги ўз мавқеларини сақлаб қолиш ва янада мустаҳкамлаш учун ҳали жуда кўп тер тўкиш, ғайрат-шижоатни ўн баравар, юз баравар ошириш зарурлигини таъкидламоқчимиз. Бу хайрли ишда уларга катта муваффақиятлар ёр бўлишига тилакдошмиз.

М. МАҲМУДОВ.

МАҲСУЛДОРЛИК ОШМОҚДА

СЎНГГИ йилларда Ғалаба районидаги Калинин номли совхоз чорвадорларининг муваффақиятлари тўғрисида тез-тез гапириладиган бўлиб қолди. Бу бежиз эмас. Хўжаликда йилдан-йилга чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайиб бормоқда. Биргина мисол 1987 йилда бу ерда ҳар бир сигирдан 1986 йилга нисбатан 300 килограммдан кўп сут соғиб олинди.

1988 йилги натижалар янада салмоқли бўлмоқда. Дастлабки тўрт ойдаёқ бу ерда ўтган йилнинг шу давридагидан 20 тонна кўп сут етиштирилди. Бошқача айтганда ҳар бош сигир маҳсулдорлиги 46 килограммга кўпайди. Давлатга сут сотиш плани ошириб бажарилди. Ўтган даврда 58 тонна гўшт сотилди. Бу ярим йиллик пландагидан ҳам ортиқдир.

Муваффақиятларнинг асосий омили чорвачиликда пудратнинг самарали қўлланилаётганлигидадир. Ҳозир фермада 4 та пудратчи звено коллективи меҳнат қилмоқда. Уларнинг аъзолари пировард натижага қараб моддий рағбатлантирилмоқда. Янги усул ҳар томонлама ўзини оқлаяпти. Ферма меҳнаткашлари йил охиригача давлатга 90 тонна гўшт, 780 тонна сут етказиб бериш юзасидан зиммаларига олган планни муддатидан бир ой бурун бажаришга аҳд қилишди.

М. ФАТТОҲОВ.

СОҲИБКОРЛАР

ОҲАНГАРОН районидаги Серго номли совхознинг Холмат Эргашев бошлиқ соҳибкорлар бригадаси ўтган йилдан бошлаб пудрат усули билан ишлашга ўтган. Янги усул шарофати туфайли 66 гектар майдондаги узумзордан 684 тоннадан ошириб узум ҳосили олинди. Пировард натижага кўра коллективга 32 минг сўмдан кўпроқ устама мукофот ҳам берилди.

Яқинда соҳибкорлар узумзорларида бўлдик. Ишком ва сўриларга чиройли қилиб териб қўйилган токлар шўра хомток қилинмоқда, бригада ишчиларидан Чинни Юнусова, Сотволди Эргашев, Амина Ўсаровалар бу ишда, айниқса, ғайрат кўрсатмоқдалар.

Соҳибкорлар бу йил давлатга 760 тоннадан зиёд узум ҳосили топшириш учун бел боғлашган.

— Кўзланган ҳосилни олиш ўзимизга боғлиқ, — дейди соҳибкор Сотволди Эргашев, — энг аввало хомтокни сифатли ўтказишимиз керак. Бу йил 40 минг сўмга яқин соф фойдани кўзлаб меҳнат қилаяпмиз.

М. ҚАЮМОВ.

ҲАР КУНИ 120 ПРОЦЕНТДАН

РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахтида саккиз, тўққиз қаватли турар-жойлар тобора кўпаймоқда. Кейинги вақтларда биргина Чилонзор массивида шундай уйлардан 12 таси қурилди. Ленин районида юзлаб оилалар ўндан ортиқ шундай турар-жойларда ҳовли тўйлари ўтказдилар.

Уларни асосан, 2-уйсозлик комбинати коллективи барпо этяпти.

Комбинатда ҳозир 66 та бригада ишлаб турибди. Улар турли бунёдкорлик ишларини амалга ошириш бўйича ихтисослашган. Шундай коллективларнинг кўпчилиги топшириқни 120—125 процентдан адо этаяпти. Айниқса, М. Пак, В. Лошчевлар раҳбарлигидаги бригадаларнинг меҳнат ютуқлари салмоқли бўлмоқда. Ҳ. Усмонов, Ҳ. Маҳмудов, А. Усмонов каби бинокорлар эса смена топшириғини муттасил бир ярим баравар ва ундан ҳам ошириб адо этишяпти.

У. МУҲАМЕДОВ.

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

ВАТАННИНГ ЖАНУБИЙ САРҲАДЛАРИ МУДОФААСИДА

Бугун Қизил байроқ орденли Туркистон Ҳарбий Округининг ташкил этилганига 70 йил тўлади. Халқ Комиссарлари Советининг В. И. Ленин имзо чеккан декретига мувофиқ Закаспий, Сирдарё, Семиреченск, Самарқанд ва Фарғона областлари территорияларида ҳаракат қилаётган алоҳида Қизил Армия қисмлари ва бўлинмалари Туркистон Ҳарбий Округига бирлаштирилган эди. Гражданлар уруши йилларида туркистонлик жангчилар интервентлар ва оқ гвардиячиларга қарши матонат билан курашдилар, Хива ва Бухоро халқларига Совет ҳокимиятини ўрнатишда кўмаклашдилар. Кўрсатган жасоратлари ва қаҳрамонликлари учун туркистонлик юзлаб жангчилар Ватаннинг юксак мукофотларига сазовор бўлишди. Улар орасида К. Э. Андерсон, П. И. Баранов, И. К. Грязнов, П. Е. Дибенко, И. Е. Петров ва Қизил Армиянинг бошқа кўплаб жангчи ҳамда командирлари бор эди. 3-ўқчи Туркистон дивизияси, 7-алоҳида кавалерия Туркистон бригадаси, В. И. Ленин номли бирлашган Ўрта Осиё ҳарбий мактаби ва бошқа ҳарбий қисмлар инқилобнинг фахрий қизил байроқлари ва жанговар орденлари билан тақдирландилар. Туркистондаги инқилоб ғалабаларини ҳимоя қилиш учун қуролли курашни таниқли саркардалар, партия ва давлат арбоблари бошқариб туришди. Улар орасида М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Я. Э. Рудзутак ва Д. А. Фурмановлар бор эди.

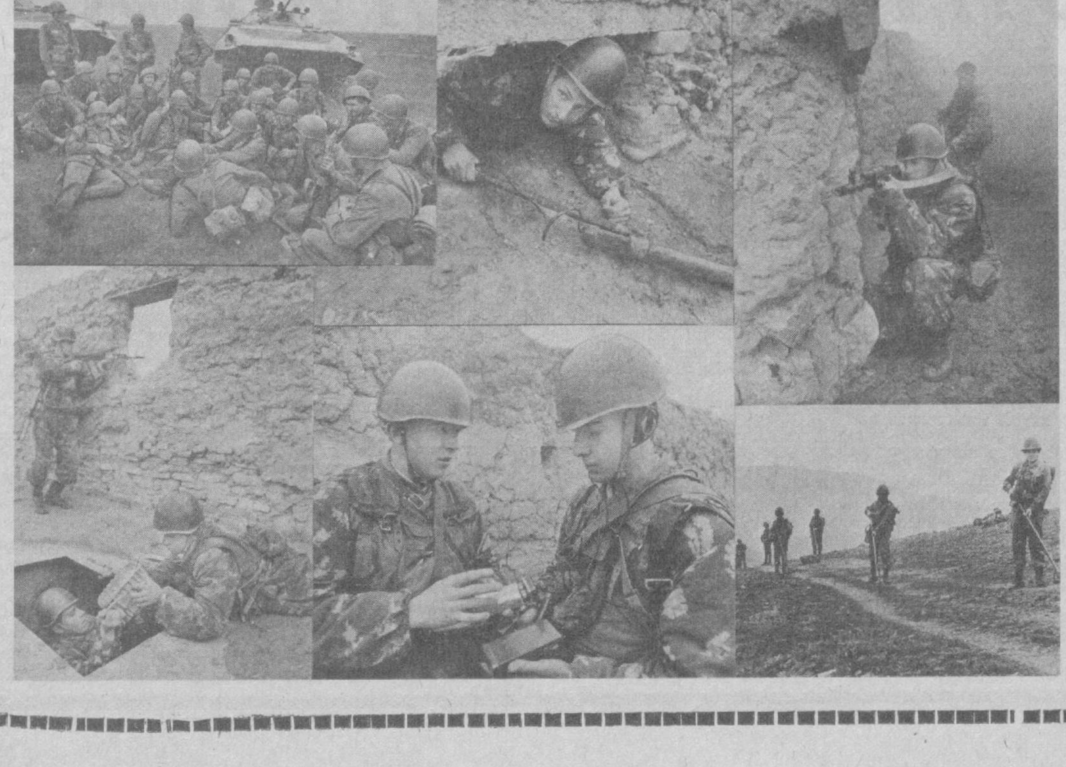

Республика Революцион Ҳарбий Советининг 1926 йил 4 июндаги буйруғига кўра Туркистон фронти Ўрта Осиё Ҳарбий Округига айлантирилди. Қўшинларнинг планли равишда жанговар ва сиёсий тайёргарлигини ташкил қилиш иши бошланди. Шу билан бирга Ўрта Осиё территориясида ҳаракат қилаётган босмачи тўдаларни тугатиш иши давом эттирилди. Тоғ ва даштли жойлардаги мураккаб шароитда ҳаракат қилаётган туркистонлик жангчилар ўзларининг юксак ахлоқий жанговар фазилатларини, ҳарбий бурчга садоқатларини, партия ва халққа чексиз содиқликларини намойиш қилдилар. Округ шахсий состави ҳарбий ҳаракатлар билан бир вақтда аҳолига халқ хўжалигини тиклаш ишига кўмаклашишда, социалистик ўзгартишлар ўтказишда катта ёрдам берди.

Туркистонлик жангчилар фашистлар Германиясини тормор қилиш ишига ҳам муносиб ҳисса қўшдилар. Туркистон округидан фронтга ўнлаб дивизия, бир нечта бригада, юзлаб ҳарбий бўлинмалар жўнатилди. Бу ерда Қизил Армиянинг минглаб командирлари тайёрланди. Улуғ Ватан уруши йилларида 316- ва 69-ўқчи, 83-Туркистон тоғли ўқчи дивизиялари, Ленин орденли 20-Қизил Байроқли тоғли отлиқ дивизияси шон-шуҳратга бурканди. Кўплаб қўшилмалар орденлар билан тақдирландилар, фахрий номларга сазовор бўлдилар, Туркистоннинг 12 дивизияси эса гвардиячи деган номолди.

Улуғ Ватан уруши йилларидаги жасорати учун 800 дан ортиқ Туркистон жангчилари Ватаннинг энг юксак унвони — Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олишга муяссар бўлишди, округнинг олти учувчиси Н. Гастелло жасоратини, ўн жангчиси эса А. Матросов жасоратини такрорладилар. Округда тарбияланган ҳарбийлар орасидан Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, генераллар И. Е. Петров, А. А. Лучинский, А. С. Жадов, И. Ф. Панфилов, С. Р. Раҳимов каби таниқли ҳарбий саркардалар етишиб чиқди. Урушдан сўнг Ўрта Осиё ҳарбий округи территориясида Туркистон ва Дашт Ҳарбий Округлари ташкил этилди. 1946 йилда эса улар Туркистон Ҳарбий Округига бирлаштирилди.

1968 йилда Совет давлатининг ҳарбий қудратини мустаҳкамлаш ишига ва унинг қуролли мудофаасига қўшган улкан ҳиссаси учун СССР Олий Совети Президиуми Фармонига мувофиқ Туркистон Ҳарбий Округи Қизил байроқ ордени билан тақдирланди.

Бугунги кунда 70 йиллик юбилейини кутиб олаётган Туркистон жангчилари Ватанимизнинг жанубий сарҳадлари муфодаасида зийрак турибдилар. Қўлларида қудратли жанговар қурол тутган йигитларимиз Ватанимизга таҳдид қилган ҳар қандай агрессорга исталган дақиқада қақшатқич зарба беришга доим тайёрлар.

Подполковник А. БОНДАРЕНКО. (ЎзТАГ).

Суратларда: Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий Округи жангчилари машғулотларда.

В. МАНТРОВ фотолари.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

• МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР •

КЕНГ НИШОНЛАНДИ

✦ ОТТАВА. Канаданинг турли шаҳарлари аҳолиси меҳнаткашлар халқаро бирдамлиги куни — 1 Май байрамини кенг нишонладилар. Мамлакатнинг йирик саноат ва маданият марказлари — Торонто, Монреал, Ванкувер, Виннипег, Гамильтонда оммавий намойишлар, митинглар, халқ сайиллари, маданият ва санъат фестиваллари бўлиб ўтди. Торонтодаги кўп минг кишилик Биринчи Май намойиши митинг билан ниҳоясига етди. Митингда Канада Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Жорж Хьюисон, Онтарио вилоятида янги демократик партия раҳбариятининг аъзоси Жэк Лейтон, Канада ишчи конгресси касаба союз бирлашмалари ва Онтарио меҳнат конференциясининг вакиллари сўзга чиқдилар.

БМТ ВАКИЛЛАРИ АФҒОНИСТОНДА

ҚОБУЛ, 2 май. (ТАСС). Бу ерда Афғонистон республикаси ташқи ишлар министри Абдул Вакил Афғонистон хусусидаги Женева битимлари бажарилиши устидан БМТ кузатувчилари группасининг раҳбари генерал-майор Р. Хелминен билан учрашди. Абдул Вакил БМТ Бош секретари ҳамда унинг шахсий вакили Женева аҳдлашувларини имзолаш ишига катта ҳисса қўшганликлари учун уларга миннатдорчилик изҳор қилди, Афғонистон битимнинг барча бандларини бажаришга ва БМТ кузатувчилари группасига зарур ёрдам беришга тайёр, деб Хелминенни ишонтирди.

КОНФЕРЕНЦИЯ ЎЗ ИШИНИ ЯКУНЛАДИ

✦ АФИНА. (ТАСС). Ҳозирги тарихий пайтда бутун дунё кишилари бир-биридан хавфсирамай яшаши мумкин бўлган ядро қуролидан холи, зўравонликсиз дунёни барпо этиш реал имкониятларига эгадирлар. «Олий даражада натижали учрашув учун курашувчи хотин-қизлар» халқаро ҳаракатининг ташаббусига биноан ташкил этилган халқаро хотин-қизлар конференциясида қабул қилинган баёнотда шу ҳақда гапирилади.

Греция қирғоқлари бўйлаб уч кун сузган «Нептун» кемасида ўтган конференцияда АҚШ, Франция, Болгария ва бошқа бир қанча мамлакатлардан келган аёллар, шунингдек СССР халқ артисти, Латвия ССР Олий Советининг депутати В. Артмане бошчилигидаги совет делегацияси қатнашди. Улар тинчлик ва қуролсизланиш учун курашда барча мамлакатлар хотин-қизлар ташкилотлари олдида турган вазифаларни муҳокама қилдилар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ Президенти Р. Рейганнинг Москвадаги бўлажак учрашуви муваффақиятли чиқишига ҳамма чоралар билан кўмаклашиш истагини билдирдилар.

ЯДРО ҚУРОЛИ ЖОЙЛАШТИРИЛМАЙДИ

● АФИНА, (ТАСС). Греция ҳукумати ўз территориясида ядро қуроли жойлаштирилишига розилик бермаслигини расман тасдиқлади.

Греция ҳукуматининг вакили С. Костопулос НАТО блоки ядровий планлаштириш группасининг Брюсселда бўлиб ўтган сессиясида Греция вакили Греция ядро қуролига қарши позицияда қаттиқ турганлигини таъкидлади ва бу гап сессия протоколига киритилди.

Греция ўз ядро қуролларига эга бўлмасада, АҚШнинг Греция территориясида жойлашган ҳарбий базаларида ядровий каллаклар борлиги маълумдир. Ҳозирги Греция ҳукуматининг раҳбарлари бу қурол ва мамлакатда унинг жойлаштирилишига юридик асос йўқлигини айтдилар.

МАСЛАҲАТЛАШУВЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

✦ ВЕНА. (ТАСС). Бу ерда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар билан НАТОнинг Европада Атлантикадан Уралгача қуролли кучларни ва оддий қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги музокаралар мандатини ишлаб чиқиш хусусидаги маслаҳатлашувлари доирасида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Бўлажак музокараларнинг иш тартиби ва уни ташкил этиш қоидалари ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

ДЎСТОНА ВИЗИТ

✦ ПРАГА. Бу ерда ЧССР Президенти Густав Гусак Мозамбик Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Пашкуал Мануэл Мокумбини қабул қилди. У Чехословакияга амалий дўстлик визити билан келган. Ҳозирги халқаро аҳволни муҳокама қилиш чоғида барча асосий проблемалар хусусида фикрлар ўхшашлиги таъкидланди. (ТАСС).

СЎНГГИ СОАТДА

● БУЭНОС-АЙРЕС. Чили темирйўлчиларининг касаба союз активларидан 73 киши бўшатилганлигига қарши норозилик белгиси сифатида 12 апрелдан бери давом этган забастовкаси ғалаба билан тугади. Меҳнаткашларнинг ҳаракатлари натижасида мамлакат транспорт системаси 18 кун тўхтаб қолди. 6 мингдан кўпроқ одам қатнашган бу меҳнат можароси кўламидан чўчиган маъмурлар ён беришга мажбур бўлдилар.

Ҳозирги иш ташлаш давлат корхоналарини хусусий қўлларга топшираётган Пиночет режими иқтисодий сиёсатига қарши энг катта оммавий норозиликлардан бўлди.

● ПРАГА. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатларда биринчи ихчам дискларга (пластинкаларга) чех ва жаҳон классикасининг жаҳонга машҳур асарлари ёзилди. Чехословакия грамофон ёзув бирлашмаси «Супрафон»нинг Бероун шаҳридаги ихтисослашган заводида шундай дисклар тайёрлаб чиқарила бошлади. «Филипс» фирмасининг лицензиясига мувофиқ қурилган корхона шу йилнинг охиригача 400 мингта пластинка чиқаради.

(ТАСС,2 май).

ЯПОНИЯ ташқи савдо ва саноат министрлиги энг хавфли участкаларда ишловчи роботлар тайёрлашга киришилганлигини маълум қилди. Ўт ўчиришда, ядро реакторларидаги аварияларни бартараф этишда, океанларнинг энг чуқур участкаларини тадқиқ қилишда бундай роботлар (суратда) жуда ҳам кўп келади.

ТАСС фотохроникаси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети эҳтимоллар назарияси ва математик статистика кафедрасининг мудири Саъди Ҳасанович **Сирожиддинов** узоқ давом этган касалликдан кейин 1988 йил 29 апрелда 68 ёшида вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қилади.

• *Хўжалик юритишнинг янги шароитларида* •

ФОЙДАСИНИ КЎРИБ ТУРИБМИЗ

Чарм-галантерея ва спорт товарлари бирлашмаси коллективи ўтган йилдан бошлаб тўла хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида ишламоқда. Хўжалик юритишнинг бу янги усули коллектив фаолиятига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Бирлашма бош директори Собир Каримович САИДКАРИМОВ билан бўлган суҳбат ҳам шу мавзуга бағишланди.

— Янги шароитларда ишлаш самарали бўлишида инсон омилини кучайтириш катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидланмоқда. Шу соҳада қандай ишлар қилинганини тўғрисида қисқача тўхталсангиз?

— Кейинги вақтларда бирлашмамизда ҳам инсон омилини кучайтириш юзасидан муайян ишлар қилинмоқда. Чунки янги шароитларда иш муваффақияти кўп жиҳатдан шунга боғлиқдир. Эндиликда коллективнинг ҳар бир аъзоси ўзини ишлаб чиқариш хўжайини деб ҳис қилиши, шахс манфаатларини коллектив манфаатларига бўйсундириши, ҳар соҳада шижоаткор, тежамкор, изланувчан бўлиши лозим.

Давр шуни талаб қилмоқда. Ишчи-хизматчиларнинг фикрлашида шундай ижобий ўзгаришларни қилмай туриб, турғунлик даврида илдиз отиб кетган тайёрга айёрлик каби «хислат»ларни бартараф этмасдан мўлжалланган маррага эришиш анча мушкул.

Шуни ҳисобга олиб бирлашмамизда инсон омилини кучайтиришга қаратилган анчагина ишлар қилинди. Буларнинг ҳаммаси тўғрисида батафсил тўхтаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Бироқ муҳимлари ҳақида қисқача гапирмоқчиман.

Кейинги икки йил давомида ишлаб чиқариш шароитлари сезиларли даражада яхшиланди. Ҳар бир бино, ҳар бир иш жойи аттестациядан ўтказилди. Бундан мақсад ишлаб чиқаришни янада такомиллаштириш учун чора-тадбирлар белгилаш эди. Қолоқ участкалар аниқланиб, уларни бартараф этиш юзасидан режалар тузиб олинди. Ҳозирги вақтда улар бирин-кетин амалга оширилмоқда.

Социал тараққиётни жадаллаштиришга эътибор кескин кучайди. Ёзлик ошхона, кафе очилди. Спорт зали жиҳозланди. Сув билан даволаш йўлга қўйилди. Медицина пункти кенгайтирилди. Бу ерда муолажа массажи, косметик кабинетдан ташқари терапевтик, стоматологик ва бошқа шу каби тиббий хизмат турлари ҳам кўрсатилмоқда. Хумсонда коллективимиз учун дам олиш зонаси қурилмоқда. Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш ва социал тараққиётни ривожлантириш бўйича кўрилган ва кўрилаётган бундай тадбирлар ишчи-хизматчиларнинг кайфиятига ижобий таъсир этмоқда.

Уларнинг меҳнат активлиги сезиларли даражада ошди. Шу туфайли ҳам давлат планлари ва социалистик мажбуриятлар дуруст уддаланмоқда.

— Янгича ишлаш бераётган самарани кўрсатувчи фактлар келтирсангиз?

— Ундай бўлса рақамларга мурожаат қилишга тўғри келади. Одатда, рақамларни жуда зерикарли деб ҳисоблашади. Амалда эса у аҳволни яққол кўрсатади.

Аввало тўла хўжалик ҳисобига ўтмасдан олдинги йилдаги, яъни 1986 йилдаги молиявий-иқтисодий аҳволимиз ҳақида. Шуни айтиш кифояки, ўша йили биз банкдан 3724 минг сўмлик қарз бўлиб қолдик. Бу қарзлар нималардан ташкил топган эди? Ссудалар бўйича қарзимиз 2273 сўмни ташкил этди. Ишлаб чиқариш запасларининг умумий йиғини 1451 минг сўм бўлди. Бундан ташқари нормативдагидан ташқари йиғилиб қолган товар-материаллар қиймати салкам 3,5 миллион сўмни ташкил этди. Бирлашмамизнинг ҳисоб счетида ҳечвақо йўқ эди.

Ана энди 1987 йилдаги молиявий-иқтисодий аҳволимиз ҳақидаги маълумотларни келтираман. Аввало қарзлардан қутулдик. Давлат банкидан узоқ муддатли олинган ссуда муддатидан илгари қайтариб берилди. Нормативдагидан ташқари запаслар ҳам камайди. Ҳозирги вақтда ҳисоб счётимизда 1559 минг сўм бор. Ана шу рақамларнинг ўзи бир йил ичидаёқ хўжалик юритишнинг янги механизми туфайли коллективни иқтисодий ва социал ривожлантиришда катта ижобий натижаларга эришилганини кўрсатиб турибди.

— Умуман ўтган хўжалик йилининг якуни қандай бўлди, шу ҳақда қисқача гапириб берсангиз?

— Ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йили план топшириқлари муваффақиятли уддаланди. Муҳим техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича катта силжиш бўлди. Янги шароитларда ишлашда фойда асосий кўрсаткич ҳисобланади. Ўтган йили эса фойда олиш плани анча ошириб адо этилди. Қўшимча кўрилгани 590 минг сўмни ташкил этди. Ҳаммаси бўлиб эса 4 миллион 50 минг сўмликка етди.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот таннархи ҳам анча арзонлашди. Шу туфайли пландан ташқари олинган жамғарма 643 минг сўм бўлди. Фойда олиш плани ошириб бажарилгани учун иқтисодий рағбатлантириш фондига қўшимча 194 минг сўм ажратилди.

Маҳсулот реализацияси плани 524 минг сўмлик ошириб адо этилди, қўшимча 264 минг сўмлик халқ истеъмоли товарлари тайёрланди. Барча буюртмалар вақтида бажарилди. Тўғри, товарларнинг айрим турлари бўйича мўлжалга эриша олмадик. Буни объектив сабаблари ҳам бор. Аввало моддий-техника таъминотидаги чалкашликлар ва узилишлардир.

— Бирлашмада тайёрланаётган маҳсулотнинг аксарият кўпчилигини кенг истеъмол товарлари ташкил этади. Шундай экан, уларга бўлган талаб ўрганиб туриладими?

— Ҳа, албатта. Янги шароитларда ишлаш буни ниҳоятда зарур қилиб қўяди. Чунки ишлаб чиқарилаётган маҳсулот касод бўлса, бундан аввало корхона коллективи зарар кўради. Шунинг учун ҳар бир янги маҳсулотни ишлаб чиқариш йўлга қўйилиши олдидан унинг харидоргирлиги атрофлича ўрганилади. Бунинг учун бевосита савдо шахобчаларига борилади, савдо ходимлари билан биргаликда харидорларнинг истаклари ўрганилмоқда. Шундан кейингина янги маҳсулот ишлаб чиқаришга қўйилади.

Кўп жиҳатдан шунинг учун ҳам маҳсулотларимиз харидоргир бўлмоқда. Илгаригидек пештахталарда, омборларда ётиб қолмаяпти. Натижада тузилган шартнома мажбуриятлари тўла уддаланмоқда. Бу йил ҳам юксак марраларни кўзламоқдамиз. Биз мижозлар билан бирга 38 миллион 978 минг сўмлик маҳсулот етказиб бериш тўғрисида шартномалар туздик. Бу йил планида назарда тутилганидан 1 миллион 88 минг сўмлик кўпдир. Эндиликда уни тўла бажариш учун барча резерв ва имкониятларни ишга солмоқдамиз. Аввало янгилик индекси билан чиқарилаётган товарлар ҳажми янада ортади. Шу йилнинг ўтган даври якунлари бу марра эгалланишига ишонч бахш этади.

— План кўрсаткичларида қандай ўзгариш бўлди? Янгича ишлаш шароитида уларнинг сони камайган бўлса керак?

— Илгари планнинг барча кўрсаткичлари юқоридан, яъни министрликдан тушириларди. 29 та кўрсаткич бўйича ҳисобот берардик. Бу коллективнинг ижодий активлигини оширишга тўсқинлик қиларди. Чунки 29 та кўрсаткичнинг ҳар бири у ёки бу томондан бир-бирига боғлиқ ва бир-бирига таъсир кўрсатар эди. Бунинг оқибатида кўпинча бир муаммо ҳал қилинадиган бўлса, албатта, у иккинчи муаммога зарар келтириши мумкин эди. Боз устига бирор кўрсаткичга ўзгартиш киритиладиган бўлса, албатта, министрлик ёки республика бошқармаси олдидан ўтиш керак бўларди.

Қисқаси, ўша вақтда белгиланган чегарадан чиқа олмас эдик. Янги шароитларда мустақиллигимиз кескин ортди. Ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган турли муаммоларни ўз билгимизча, ўз кучимиз билан ҳал қилмоқдамиз. Чунки эндиликда кўп сонли кўрсаткичлардан халос бўлдик. Ҳозир асосан иккита муҳим кўрсаткичимиз бор. Биринчиси шартнома асосида маҳсулотни вақтида етказиб бериш бўлса, иккинчиси фойда олишдир. Шу кўрсаткичлар яхши бўлса, коллективимиз фаолияти ҳам ижобий бўлаверади.

— Ички хўжалик ҳисоби жорий қилинганми? Цехлар ва участкаларнинг ўзаро ҳамкорлиги қандай йўлга қўйилган?

— Бу жуда муҳим масала. Хўжалик ҳисобини ишлаб чиқаришнинг ичида ҳам қўлланиш керак. Янги шароитларда ишлаш шуни тақозо этади. Цехлар бир-бирлари билан олдиндан келишиб олинган шартнома асосида ҳамкорлик қилишлари лозим. Шундай бўлса, уларнинг ўзаро масъулияти ҳам ортади. Ҳозирча бу иш бирлашмамизда тўла амалга ошган дея олмаймиз. Дастлабки босқичида турибмиз.

Бироқ биз бу соҳада чек системасини қўлланишни режалаштиряпмиз. Шу йўл билан ишлаб чиқариш бўлинмалари ўртасидаги алоқаларни аниқ йўлга қўйиш мумкин бўлади. Қисқаси, ҳозирги вақтда бирлашмамиз коллективи хўжалик ҳисобини олдимизда турган вазифаларнинг тез ва соз бажарилиши ҳамда харидорларнинг талаб ва эҳтиёжларини дарҳол инобатга олиш имконини берадиган даражага етказишга ҳаракат қилмоқда.

—Ҳал қилинмаган муаммолар ҳам борми?

— Анчагина бор. Улар ишимизга салбий таъсир қилмоқда. Масалан, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга тўсқинлик қилаётган сабабни кўрсатиш мумкин. У ҳам бўлса бирлашмамизга етказиб берилаётган хом ашё ва материал ресурсларининг чекланганлиги ва айрим ҳолларда паст сифатлигидир. Фақатгина ўтган йили бизга нипелли камеранинг ўзидан 150 мингта ажратилмади. Ахир ана шу камера солинган тўпнинг ўртача нархи 9 сўмни ташкил этади. Демак, бу материалнинг йўқлиги оқибатида харидоргир ҳисобланган 1 миллион 350 минг сўмлик маҳсулот чиқарилмай қолди.

Ёки палаткалар тайёрлаш учун газламани етказиб беришдаги узилишларни олиб кўрайлик. Йил давомида 680 минг метр шундай газлама етказиб берилмади. Оқибатда 1 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот тайёрланмай қолди. Агар хом ашё ва материал ресурслари етарли бўлса бирлашмамиз ишлаб чиқариш программасини анча кенгайтириши мумкин. Афсуски бундаги аҳвол ҳамон тўла барҳам топгани йўқ.

Коллективимиз асбоб-ускуналарнинг сменали коэффициентини ошириш ва филиаллари тармоғини кенгайтириши ҳисобига ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтиришни назарда тутмоқда. Ўзимизда фурнитура ишлаб чиқаришини ташкил этиш ниятимиз бор. Биз турдош корхоналар тажрибасини ҳам муттасил ўрганиб борамиз. Шундай тадбирлар ва коллективимизнинг куч-ғайрати билан бу йилги планларни ва социалистик мажбуриятларни тўла бажаришга, аҳолини сифатли кенг истеъмол буюмлари билан таъминлашни яхшилашга интилаверамиз.

М. МИРҲАМИДОВ

● ПОЙТАХТДАГИ шина ремонти заводида кўплаб ишлаб чиқариш илғорлари меҳнат қилишади. Улар смена нормаларини доимо ортиғи билан бажариб, меҳнат беллашувининг олдинги сафида бормоқдалар. Ушбу суратда корхонанинг шундай пешқадамларидан Н. Аписов, Ғ. Бекматов ва К. Тахтиевларни кўриб турибсиз.

А. ЗУФАРОВ фотоси.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«Беҳуда жанжал»

Газетада босилган ана шу сарлавҳали мақолада Нариманов шаҳар болалар кутубхонасидаги носоғлом вазият, кутубхоначилар ўртасидаги келишмовчиликлар ҳақида ёзилган эди. Яқинда редакция мақола юзасидан область маданият бошқармасидан жавоб олди.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг 1988 йил 11 февраль сонида эълон қилинган «Беҳуда жанжал» мақоласи «Октябрь» ва область болалар кутубхоналари директорлари иштирокида, область маданият бошқармасининг аппарати кенгашида ҳамда Нариманов шаҳар маданият бўлимида муҳокама қилинди.

Нариманов шаҳар ижроия комитетининг маданият бўлими буйруғи билан ўз вазифаларини талаблар даражасида бажармаганликлари, ўзларини нотўғри тутганликлари, бир-бирларини ҳақорат қилганликлари учун М. Тошхонова ва Г. Омоноваларга ҳайфсан берилди. Нариманов шаҳрининг 1-кутубхонаси ходими Б. Турғунбоева шаҳар болалар кутубхонасининг мудири қилиб тайинланди. М. Тошхонова эса унинг ўрнига кутубхоначиликка ўтказилди. Кутубхоналарда фондларни қабул қилиш ва топшириш бўйича комиссия ишни ниҳоясига етказяпти.

Шу жараёнда область ва Коммунистик райони кутубхоналарининг ходимлари Нариманов шаҳар болалар кутубхонасига амалий ёрдам ҳам кўрсатмоқдалар.

Нариманов шаҳрининг Коммунистик районига қўшилиши муносабати билан ҳамда шаҳар кутубхоналарига раҳбарликни яхшилаш, коллективдаги муҳитни соғломлаштириш мақсадида ягона маданият бўлими ташкил этиш ва Нариманов шаҳри кутубхоналарини марказлашган кутубхона системасига ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда.

Нариманов шаҳар ижроия комитети маданият бўлими мудири А. Йўлдошевга кутубхоналар иши устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ходимлар орасида ишчанлик вазиятини вужудга келтиришда сустликка йўл қўйганлиги кўрсатиб ўтилди.

Г. АФАНАСЬЕВ,
Тошкент область ижроия комитети маданият бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

«СЕНИКИМАС, МЕНИКИ...»

Газетамизнинг 27 февраль сонида босилган ана шу сарлавҳали материалда Бўка район халқ маорифи бўлимига қарашли 6-боғчада болалар учун дурустроқ шарт-шароит йўқлиги, хоналар тор, санитария талабларига жавоб бермаслиги танқид қилинган эди. Айни пайтда «Октябрь 40 йиллиги» колхози территориясида жойлашган бу боғчадан сал нарида хўжаликнинг 90 ўринли боғчаси 3 йилдан бери бўш турганлиги, аммо колхоз правлениеси турли сабабларга кўра уни 6-боғча учун раво кўрмаётганлиги баён этилган эди.

Колхоз партия ташкилотининг секретари А. Нишоновнинг редакцияга маълум қилишича, мақола колхоз партия ташкилотининг йиғилишида муҳокама қилиниб, ундаги фактлар тўғри деб топилган.

Колхознинг 90 ўринли боғчаси яқинда хўжаликдаги қурилиш бригадаси томонидан тўла ремонтдан чиқарилиб 6-боғча ихтиёрига топширилди.

«ХЎЖАСИЗЛИК, КЎЗБЎЯМАЧИЛИК»

ГАЗЕТАНИНГ 1988 йил 2 март сонида «Хўжасизлик, кўзбўямачилик» сарлавҳали мақолада Оҳангарон районидаги қатор хўжаликлар, жумладан Куйбишев номли совхозда нефть маҳсулотларини ҳисобга олиш, ундан фойдаланишдаги исрофгарчиликлар кескин танқид қилинган эди. Мақолага совхоз директори Э. Пўлатов ва бош ҳисобчи Л. В. Имга ўртоқларнинг имзоси билан жавоб олинди.

Ҳақиқатан ҳам 1987 йилда хўжаликда нефть маҳсулотларини сарфлашда камчиликларга йўл қўйилган. Ҳисоб-китоб ишлари бузилган, дейилади жавобда. Совхоз бош экономисти Т. Жумақулов, собиқ бош ҳисобчи А. Н. Вакалов ва бош инженер Б. М. Каюков ўртоқлар томонидан бу маҳсулотларнинг сарфи устидан назорат бўшаштириб юборилган.

Ўзбекистон ССР Давлат нефть инспекцияси ходимлари ўтказган текшириш пайтида бу ишга бевосита мутасадди бўлган гараж мудири А. Мусурменкулов, механизация ишлари бўйича ҳисобчи Г. Қаршибоева, диспетчер Р. Ким ўртоқлар ўзларига тегишли ишлар бўйича биронта ҳам пухта ҳужжатни кўрсата олмаганлар. Совхоз дирекцияси томонидан қайта ўтказилган текшириш ҳам буни тўла исботлади.

Бу масала район агросаноат бирлашмаси Советининг йиғилишида муҳокама этилди. Сўнгра совхоз механизаторлари, инженер-техник ходимлари ва меҳнаткашлари иштирокида кўриб чиқилди. Ишдаги жиддий камчиликлари, масъулиятсизлиги, ўз вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлганлиги ва ҳисоб-китоб ишларини нотўғри олиб борганлиги учун бош ҳисобчи А. Н. Вакалов ўз вазифасидан бўшатилди. Ҳужжатларни расмийлаштиришда камчиликларга йўл қўйганлиги, нефть маҳсулотларидан фойдаланишда, ҳисоб-китобни юритишда назоратни бўшаштириб юборган бош экономист Т. Жумақулов қаттиқ огоҳлантирилди ва ундан бир ойлик иш ҳақи ушлаб қолинди.

Ҳисоб-китобда чалкашликларга йўл қўйган совхоз нефть базаси мудири В. Максимичев ҳам қаттиқ огоҳлантирилди. Гараж мудири А. Мусурменкулов эса ўз вазифасидан озод қилинди.

Хўжаликда йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш ва олдини олиш юзасидан қўшимча тадбирлар ишлаб чиқилди. Нефть маҳсулотларини сарфлаш ва ҳисоб-китоб ишларини тўғри йўлга қўйиш мақсадида инженер-техник ходимларнинг бир ҳафталик ўқуви ташкил этилди. Ҳозирги кунда совхозда сарф-харажатлар чекназорат системасига ўтказилди.

Бундан буён нефть маҳсулотларидан тўғри фойдаланишдаги мавжуд имкониятлар тўла ишга солинади.

ЖАДАЛЛАШТИРИШНИНГ ЁРҚИН КЎЗГУСИ

Ҳозирги қайта қуриш ва жадаллаштириш даврида Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси коллективи олдига қандай вазифалар қўйилди ва бу вазифалар қандай бажарилмоқда?

1980 йилга қадар кўргазма павильонларида ҳар йили 8 та тематик, соҳалараро экспозициялар ўтказиларди. Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейи муносабати билан кўргазма территорияси кенгайиб, яна янги павильон ва қўшимча экспозициялар майдони барпо этилди. Натижада йил бўйи ташкил этиладиган кўргазмалар сони 150 тага етди. Кўргазмадаги бўлимлар сони ортди, янгича анъаналар амалга оширила бошланди. Республика миқёсида ташкил этилаётган касб байрамлари, илмий конференция ва кенгашлар, илғор тажриба мактаблари, кўрик конкурслар ҳам ана шу ерда ўтказиладиган бўлди. Намойиш этилаётган ҳар бир кўргазма замирида халқ хўжалигининг турли соҳаларига бағишланган илмий-техника кенгашлари уюштириш планга киритилди.

Лекин шунга қарамай, кўргазма экспозицияларида бир неча йил мобайнида узлуксиз намойиш этилган экспонатлар сони ҳам анчагина эди. Янги ихтиролар бир ой намойиш этилгач, экспозициядан олинмай, балки кейинги тематик кўргазмада янгилик сифатида намойиш этилаверди. Бунга сабаб экспозицияда иштирок этаётган илмий тадқиқот институтлари, корхона ва ташкилотлар, ёш ихтирочи ва олимлар ишини четга суриб, таниқли, обрўли кишилар ишини, гарчи эскириб қолган бўлса ҳам тиқиштираверишди. Кўргазма методистлари эса бу ишга етарли эътибор беришмасди. Натижада кўргазмага янгилик излаб келувчи мутахассислар сони камая борди. Энг асосийси, республика бош кўргазмасида ўтказилаётган янги экспозицияларнинг халқ хўжалигига келтираётган иқтисодий самараси ҳисоблаб кўрилмади. Пировардида минг-минглаб давлат маблағи сарф этилиб, тайёрланган тематик кўргазмалар ҳеч қандай нафсиз ёпилиб кетаверди.

Бундай ўйлаб кўрилса, ўтказилаётган мазкур кўргазмалар ўзини оқламоғи даркор, албатта. Чунки 1987 йил мобайнида республика миқёсида хўжалик юритишнинг янги усули бўйича 1700 дан ортиқ корхона ва ташкилотлар ишлади. 1988 йил охиригача эса бундай усул билан ишловчи ташкилотлар сони 2500 га етиши кўзда тутилган. Ана шуларнинг барчасини ҳисобга олган ҳолда, бу йил кўргазма коллективи олдига қўйилган вазифалар ниҳоятда салмоқли ва янги тус, мазмун касб этмоғи керак.

Кўргазма республикамизда қайта қуриш ва жадаллаштириш йўлидаги амалга оширилаётган барча ишларнинг ёрқин кўзгусидир. Лекин кўргазма коллективининг ўзи ҳам ана шу қайта қуриш ва жадаллаштириш программасини амалга оширишда ўрнак кўрсатмоғи лозим. Шунинг учун коллектив олдига қўйилган вазифаларда қатъийлик ва талабчанлик акс этмоқда.

Бундан буён кўргазмада намойиш этилаётган тематик ва соҳалараро кўргазмаларнинг халқ хўжалигига қанчалар фойда келтираётганлиги, экспонатларнинг қанчаси ишлаб чиқаришдан ўзининг муносиб ўрнини топганлиги ҳақидаги фактлар доимо назорат қилиб бориладн. Бу экспозициялар қанчалик ўзини оқламоқда? Ана шу савол ҳар бир ходим олдига кўндаланг қилиб қўйилгандир. Фақат шундай қилингандагина экспозициялар учун ажратилган маблағлар ўз-ўзини оқлаб, фойда келтиради. Қайта қуриш ва жадаллаштириш программаси эса ҳар бир кишидан шуни талаб этмоқда. Бу усул ўзини оқлагач, келажакда кўргазма ҳам ўз-ўзини пул билан таъминлаш усулига ўтиши мумкин.

Қ. ЭРДОНОВ.

• *Илмий-амалий конференция* •

КПСС Марказий Комитетининг февраль (1988 йил) Пленумида таъкидланганидек, СССР халқлари тарихий тақдирнинг муштараклиги билан боғлиқдирлар. Бу тақдир энг оғир синовлардан ўтган биродарлигимиз ва қардошлигимизнинг негизидир. Қардош халқлар ва бутун инсониятнинг маънавий тажрибаси билан бойиган миллий маданиятларнинг эркин ривожланиши — куч-қудратимиз манбаидир.

Бекобод шаҳар партия комитети ва Тошкент олий партия мактаби ҳамкорликда ўтказган илмий-амалий конференцияда бу фикрга алоҳида эътибор берилди. Конференцияда «КПСС XXVII съезди ва ривожланган социализм шароитида миллий масалага муносабат», «Меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш — КПСС идеологик ва сиёсий-тарбиявий ишининг таркибий қисми» мавзуидаги илмий докладлар тингланди. Музокараларда сўзга чиққанлар бу соҳада тўпланган тажрибалар билан ўзаро ўртоқлашдилар, мавжуд камчилик ва нуқсонларни тугатиш йўлларини кўрсатдилар. Сўзни музокара қатнашчиларига берамиз.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ АМАЛДА

БИР МАМЛАКАТ

НОДИР ФАЗИЛАТ

Н. ЮСУПОВ,

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи партия комитети секретарининг ўринбосари

Носамимийлик, бир миллатнинг бошқа бир миллатга ҳурматсизлиги — бу маънавий қашшоқлик ва ахлоқсизлик белгиси, дегим келади. Зотан, КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида ҳам таъкидланганидек, ҳар қандай миллатчилик сўқир бўлиб, ўзини-ўзи яккалашга уринишлар маънавий боши берк кўчага олиб боради, холос.

Ҳозирги вақтда дўстликнинг маъноси ҳам, географияси ҳам кенгайган. Буни биз битта яхлит сўз билан «интернационализм» деб атаймиз. Интернационал дўстлик, интернационал оила, коллектив ва бошқа интернационализм билан боғлиқ бўлган шундай атамалар турмушимиздан мустаҳкам ўрин эгаллади. Халқлар ва миллатларнинг ялпи биродарлашуви, ўзаро ёрдам, беғараз ҳамкорлик, яхши кунда шодликни баҳам кўриш, ёмон кунда кулфатда қолдирмаслик ана шу кенг маънодаги дўстликнинг энг муҳим белгилари ҳисобланади.

Биз бу бебаҳо бойликнинг қадрини ҳар доим ҳам баланд тутаяпмизми? Ана шундай қудратли дўстлик туфайли нималарга эришяпмиз, уни чуқурлаштириш, янада теранлаштириш учун тағин нималар қилишимиз зарур?

В. И. Ленин номли металлургия заводи нафақат Бекободнинг, балки бутун ўзбек элининг фахридир. У шундоққина Сирдарёнинг ўнг соҳилида, кўпгина миллат вакиллари иштирокида қад ростлади. Ҳозирги вақтда бу ерда 36 миллатга мансуб кишилар бир тан-бир жон бўлиб меҳнат қилишмоқда. Улар фақат иқтисодий омиллар билангина эмас, айни вақтда маънавий омиллар орқали ҳам бир-бирларига чамбарчас боғланганлар.

Коллективимизда вазифа ва лавозимлар тенг тақсимланган. Жумладан, цех бошлиқларидан 8 нафари ўзбек, 7 нафари рус, 5 нафари татар, корейс, украин, еврей миллатларига мансуб кишилардир.

Бригадалар ишчилари ўртасидаги тотувлик, ўртоқлик ва дўстлик ютуқларимиз гарови бўлаяпти. Ишчиларимиз бир-бирига мураббийлик қилиб, камчиликларни баҳамжиҳат тузатиб, ишлаб чиқаришда яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Дўстлик, ҳамфикрлилик ўзаро ҳурмат-иззат тобора мустаҳкамланмоқда. Мартен цехи бригадири Б. Солибоев, пўлат қуювчи А. Мирзаматов, татар С. Холибоев, слесар С. Кисилев, корейс Д. Огай, қрим татар Н. Абиевларнинг қалин биродарлиги ана шу асосида юзага келди, бир мақсад йўлидаги ижодий меҳнат уларни ака-укалардай қадрдон қилди. Ўзбек Ҳ. Ғаниев немис П. Вильмс, татар Г. Мақбулов каби тажрибали ишчилар ёшларнинг севимли устозларига айланганлар.

Турли миллат вакилларидан ташкил топган интернационал оилаларни айтмайсизми! Ҳа, интернационализм реал турмушда ҳам ўз мазмунини намоён қилмоқда. Ўзбек Маҳкамов билан корейс қизи Цой, белорус Лукьянованинг ўзбек йигити Тожибоев, рус йигити Кишкиннинг корейс қизи Кон билан қурган ширин оилавий турмушларига барча ҳавас қилади.

Заводимизнинг 40 йиллик сермазмун тарихи мобайнида бутун бир ажойиб ишчи сулолалари, тўғриси кўп миллатли интернационал-ишчилар оиласи вужудга келди. Жарковлар, Макаренколар, Ломоносовлар, Янкинлар сулоласининг меҳнат стажи жуда катта.

Завод партия комитети коллективни ҳалқлар дўстлиги, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашни янада яхшилашга ҳаракат қилмоқда. Бунда барча имконият, пропаганда воситаларидан унумли фойдаланмоқдамиз. Масалан, сиёсий маориф системаси ана шундай қулай воситалардан бири ҳисобланади. Унинг 53 та мактаб ва семинарида 797 тингловчи таълим олмоқда. Биз сиёсий маориф ўқувига фақат кишилар сиёсий онги ва билимларини оширадиган соҳа дебгина эмас, айни вақтда одамларни интернационализм руҳида тарбиялайдиган энг муҳим звено деб ҳам қарамоқдамиз.

Янгича урф-одатлар, гражданлик маросимлари интернационал мазмун билан бойитилмоқда. Ишчи сулолаларини шарафлаш, меҳнат ветеранлари билан учрашувлар, янгича никоҳ, Хотира кунларида бу айниқса, яққол кўзга ташланмоқда. Ҳаваскорлик тўгаракларида турли миллат вакилларининг овози баралла янграмоқда.

Қардош республикалар, областлар билан бевосита алоқалар яхши йўлга қўйилган. Масалан, Қарағанда металлурглари билан кўп йилдан бери мусобақадошмиз. Қозоқ дўстларимиз бизга ўз вақтида печларни реконструкция қилиш тажрибасини ўргатишган бўлса, биз ҳам ўз навбатида уларга пўлатни узлуксиз равишда қуядиган қурилмани яратишда кўмаклашдик.

Кўп миллатли коллективимизда ёшларни интернационализм, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида тарбиялашга алоҳида эътиборни қаратяпмиз. Заводда интернационал жангчилар кенгаши тузилган. Кенгашга 86 нафар интернационал жангчи уюшган. Унга Файзулла Нуриддинов бошчилик қилмоқда. Бугунги кунда совет аъзолари катта ташкилотчилик ва тарбиявий ишларни олиб боришяпти. Улар мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида бўлишиб, ёшларга ўзларининг Афғонистон Республикасида кечган жанговар ҳаёти, икки халқ ўртасидаги бузилмас дўстлик, заводда таркиб топган ажойиб меҳнат анъаналари тўғрисида ҳикоя қилиб бермоқдалар. Бундай хайрли ишларни олиб бориш учун уларга маданият саройи, ёшлар уйи, клублар самарали хизмат қилмоқда.

Интернационал дўстлик алоқаларимиз тобора кенгайиб бораяпти. Бизда ҳинд металлурглари таълим олиб тажриба ўрганишмоқда. Уларнинг раҳбари С. Мурити дил сўзларини шундай изҳор этади: «Биз бу ерда совет дўстларимизнинг ҳинд халқига бўлган меҳр-муҳаббатини яна бир марта чуқур ҳис этдик. Ўтган уч ой ичида бағри кенг ва сахий қалб ишчилар бизга пўлат қуйиш сирларини ўргатишди. Корхонадаги кўп миллатли аҳил

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

БУ ИШНИ КЕЧИКТИРМАНГ

САБЗАВОТ ВА КАРТОШКА КУШАНДАСИ КОЛОРАДО ҚЎНҒИЗИГА ҚАРШИ КУРАШНИ ҚАНДАЙ ТАШКИЛ ЭТИШ КЕРАК?

МАЪЛУМКИ, республикамизда 1972 йилдан бошлаб тарқалган карантин объекти — колорадо қўнғизи бизнинг шароитларимизда яшашга мослашиб картошка, бақлажон, помидор ва бошқа итузумсимонлар оиласига кирувчи ўсимликларга катта зарар етказмоқда. Натижада, бу экинлардан олинаётган ҳосил сезиларли даражада камаймоқда. Унга қарши кураш мақсадида бу зараркунанда тарқалган хўжалик агроном-энтимологлари бошчилигида махсус группалар ташкил этиш тавсия этилди. Бу группага кирувчи назоратчилар ўртасида зараркунандани қандай қилиб аниқлаш, ташқи белгилари, яшаш шароити, келтирадиган зарари тўғрисида тушунтириш ишлари ўтказилади. Бунинг учун «алдоқчи» участкалар ташкил этилади. 0,2—0,5 гектар жойга картошка экилади ва бу участкаларга ҳар 10—12 кунда химиявий дорилар билан ишлов берилади.

Айниқса, алмашлаб экиш схемасига тушган далаларга беда, маккажўхори ва бошқа экинлар экилганда бундай далаларда униб чиққан картошкаларни йиғиб олиб, кўмиб ташлаш керак.

Колорадо қўнғизига қарши кураш чораларини тўғри ташкил этиш, тарқалган жойларини белгилаш мақсадида кеч кузгача ҳар 10 кунда назоратчилар томонидан кузатув ишлари ўтказиб турилади.

Биринчи кузатув жараёнида назоратчилар картошка, бақлажон, помидор, болгар қалампири ва бошқа ўсимлик баргларини ҳам остки, ҳам устки томонидан, пояларини ва тупроқ юзаларини кўздан кечиришлари лозим. Зараркунанда топилган тақдирда, улар йиғиб олинади, керосин ёки ош тузининг тўйинган эритмаси солинган идишларга солинади, сўнг агроном-энтимолог ёки участка агрономларига хабар қилинади. Тоза майдонларда қўнғиз тарқалганлиги аниқланса бу майдонларга ўша кунийёқ химиявий дорилар билан ишлов берилади. Иккинчи ишлов беришга 18—20 кундан кейин киришилади. Бу муддат пастки зоналарда май ойи биринчи ўн кунлигигача тоғолди зоналарида 20 майларга тўғри келади.

Шу нарсага катта аҳамият бериш керакки, биринчи авлод личинкаларининг ривожланиш муддати ипак қурти боқилаётган даврга тўғри келади. Далаларга химиявий дорилар билан ишлов бериш бирмунча мушкуллашади. Бу вақтда сепилаётган дорилар тут дарахтига тегиб кетмаслиги мақсадида ОПШ—15 аппарати устки қисмига полиэтилен пленкаларидан қоплагичлар — мосламалар тайёрлаб ишлатилса яхши натижаларга эришиш мумкин. Химиявий дориларни ишлатиш мумкин бўлмаган майдонларда зараркунандани қўл билан териб олиш тавсия этилади. Афсуски, аксарият хўжаликларда юқоридаги кўрсатилган тадбирий чораларни амалга ошириш суст йўлга қўйилмоқда. Лоқайдлик кейинчалик қимматга тушиши мумкин.

М. ЖЎРАЕВ,
агроном-энтимолог.

● ТЎХТА Гулматова Янгийўл районидаги Ленин номли колхознинг илғор чорвадори. У шу кунларда ўзига бириктилган 19 бош сигирнинг ҳар биридан 9—10 килограммдан сут соғиб олмоқда. Суратда: (чапдан) устоз сут соғувчи Т. Гулматова шогирди К. Солибоева билан.

Р. ГАЛИЕВ фотоси.

ҲАМ ПАХТА, ҲАМ САБЗАВОТ

ЯНГИЙЎЛ. Н. НИЁЗОВ номли колхоз меҳнаткашлари пахта билан бир қаторда сабзавот етиштиришга ҳам катта аҳамият бермоқдалар. Ҳозирги кунда 67 гектар майдондаги эртаги картошка ишлов берилиб, озиқлантирилаяпти. 60 гектар пиёз ва 6 гектар майдондаги карам парвариши ҳам намунали олиб борилмоқда.

Шунингдек, 13 гектар сабзи ва 3 гектар бодрингдан ҳам мўл ҳосил олиш кўзда тутилмоқда. Бригадалар ўртасидаги социалистик мусобақада М. Норматов, С. Аҳмедов, Г. Исмоилов сингари сабзавоткорлар пешқадамлик қилмоқдалар. Улар ўзларига бириктилган майдонлардаги экинларга агротехника қоидалари асосида ишлов бериб, яхши натижаларга эришмоқдалар.

Колхоз сабзавоткорларининг бу йилги аҳди эл дастурхонига 710 тонна картошка, 2400 тонна сабзавот, 1000 тонна пиёз, 100 тонна карам, 330 тонна помидор етказиб беришдан иборат.

ПУДРАТ ҚЎЛ КЕЛМОҚДА

ЧИРЧИҚ темирйўл станциясида бригада пудрати кенг жорий қилинмоқда. Янги усул асосида ишлаётган коллективлар тобора кўпайиб боряпти. Уларнинг аксарияти ишлаб чиқариш кўрсаткичларини сезиларли даражада оширишга эришмоқдалар, мусобақада пешқадамлар сафида бормоқдалар.

Станцияда шундай бригадалар ҳақида гап боргудек бўлса, биринчи навбатда Валентин Дя раҳбарлигидаги коллективни тилга олишади. Бу бежиз эмас, албатта. Бригада пудрат усулини қўллаётгандан бери ўз фаолиятининг барча кўрсаткичларини кескин яхшилади. Бригаданинг барча аъзолари сидқидилдан ва виждонан меҳнат қилишади. Айниқса, бригадирнинг ўзи ҳар соҳада намуна бўлмоқда. У ҳамма қатори ишлайди. Ҳаммага намуна кўрсатади.

Коллективнинг бошқа аъзолари ҳам меҳнатда ундан қолишмасликка интилишади. Тажрибали ишчилардан Аҳмад Шокиров, Виктор Петров, Баҳодир Боймирзаев, Мусурмонқул Тожиев, Қодир Қоратоевлар шулар жумласидандир. Улар барча операцияларни бемалол уддалайдилар. Бу эса иш вақтидан ва машина-механизмлардан унумли фойдаланиш имконини бермоқда.

Коллектив аъзолари ойлик топшириқларни доимо ортиғи билан бажаришади. Ўртача иш кўрсаткичлари 110 процент ва ундан ҳам ортиқроқни ташкил этади.

Пудратчи бригада аъзолари шу кунларда ҳам ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини янада юқорироқ кўрсаткичлар билан кутиб олиш мақсадида ғайрат камарини маҳкам боғлаб, ишламоқдалар.

И. ЗИМИН.

• Социал масалалар бўлимида •

• Социал масалалар бўлимида •

МАЛАКАСИЗЛИКНИНГ ОҒИР ОҚИБАТИ

ЁКИ ОДДИЙ БИР ЯРАГА МАЛҲАМ ТОПОЛМАГАН НЎНОҚ ШИФОКОРЛАР ҲАҚИДА

ШОМУРОД Холмуродовнинг вафот этганини эшитган таниш-билиш, қўни-қўшни, ёру-биродарлар унинг ўзига ва оиласига ачинишди. Хонадон аъзоларига ҳамдардлик билдириб келувчиларнинг кети узилмасди. Биров «яхши инсон эди» деса, бошқа одам «ҳалол киши, меҳнаткаш деҳқон эди» дерди.

Эллик бир ёш. Шомурод ака тўққиз фарзанд кўрди, келинлик бўлди, 16 йил пахта заводида ишлади, 20 йил «Пискент» совхозида сувчилик қилди. Унинг бойлиги — болалари эди. Уларнинг кенжаси ўтган йили мактабга борди...

— Турмуш ўртоғимнинг ўлимида фақат шу поликлиника шифокорлари айбдор, — дейди Ҳакима ая. — Дардимни кўзимдаги ёшлар ювди.

Ҳакима ая узоқ йиғлади, мунгли йиғлади. У шу пайт кўнглидаги бор гапни тўкиб солди. Охири алам билан:

— Бу врачларни бир умр кечиролмайман, — деди. — Тўққиз фарзандни уйжойли қилишнинг ўзи бўладими?

«1986 йилнинг май ойида турмуш ўртоғимнинг оёғига яра чиқди. Яра бир ярим йил давомида дам чиқиб, дам тузалиб турарди. Бу орада икки марта район марказий касалхонасида ҳам даволанди. 1987 йилнинг декабрь ойига келиб яра яна безовта қила бошлади. Кейин қизим Дилбар дадасини район поликлиникасига олиб борди. Аввал 7-кабинетда Ботирхон Зоиров билан учрашишибди. У киши беморни олтинчи кабинетга олиб киришни айтибди. Хирург Абдуназир Умаров ярани очиб ҳам кўрмасдан тери касаллигини даволовчи врач кабинетига киришни маслаҳат берибди. Бу ерда ҳам врач Султонбек Облоқулов ярани очиб кўрмасдан Тошкент тери-таносил касаллиги диспансерига йўлланма ёзиб берибди».

Ҳакима Маматқулованинг редакцияга хатидан.

Хат билан танишиб чиққан Пискент район марказий касалхона бош врачининг поликлиника бўйича ўринбосари Адолат Нуъмонова:

— Бунақа ишлар бўлганидан хабарим йўқ, — деди очиқ тан олиб. — Лекин марҳумнинг область касалхонасида ўлганлигидан хабарим бор.

— Ўша куни, — дейди Ботирхон Зоиров, — мен травматолог сифатида касалларни қабул қилаётган эдим. Беморнинг оёғида синган-чиққан жой бўлмагани учун уни хирург хонасига йўллагандим.

Хирург Абдуназир Умаров курсга ўқишга кетган экан, у билан учрашолмадик. Бироқ, шунга қарамай Ш. Холмуродовнинг амбулатория картаси бўйича дастлабки мулоҳазани шундай изоҳлаймиз: ярани даволаш хирургнинг вазифаси. Хирург эса ярани ҳатто кўрмасдан тери касаллиги врачига рўпара қилган. Бу факт. Буни Холмуродовнинг қизи тасдиқлайди. Бироқ, марҳум 1987 йилнинг 24 октябридан 18 ноябргача худди шу хирург Умаров қўлида даволанган эдику. Нега энди декабрь ойида келган беморнинг ярасини кўрмасдан хонасидан чиқариб юборди? Шу дақиқада Дилбарнинг «бу сизга тегишли касаллик, кўриб қўйинг» деган илтижоси ҳам ерда қолган...

— Лекин мен касалнинг ярасини кўрмаган бўлишим мумкин эмас — дейди врач Султонбек Облоқулов, — менда унақа одат йўқ. Тошкентга йўлланма берган бўлишим мумкин. Чунки районда тери касаллигини даволовчи касалхона йўқ.

— Дадамнинг ўлимига шу врачлар сабабчи, — дейди Дилбар юзма-юз. — Булар ярани очиб кўрмаганлари ҳали-ҳали кўз олдимдан кетмайди...

Беморни 1986 йилнинг май ойида поликлиникада ўнг оёқ бош бармоғининг яллиғланиши ва ўнг тиззанинг шилинишини даволашган. Даво кор қилмагач, Ш. Холмуродов 17 июнда касалхонага ётқизилди. Хирург Раҳим Ғофуров ўнг оёқдаги биринчи ва иккинчи бармоқларнинг чириши диагнози асосида даволайди. Беморнинг оёқ томирида ёғ йиғилиши натижасида томирдан қон ўтмай қолган. Роппа-роса ўн кундан кейин, «беморнинг яраси битиб қолди» деб касалхонадан чиқарилди.

— Ўшанда дадам қанд касаллигига қон топширгандилар, — дейди Дилбар. — Жавобини билишга борсам, лаборант Дилдора Расулова «анализ қоғози қўлга берилмайди» деди. Ўшанда у «анализда қанд нормадан сал ошиқроқ» деб айтганди.

Хуллас, яра батамом тузалиб кетмади. 1987 йилнинг июнь ойида Шомурод Холмуродов яна оқсоқланиб қолди. Поликлиника врачлари республика Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли 1-клиник шифохонага йўлланма беришди.

Орадан уч ой ўтгач яра яна безовта қила бошлайди. Холмуродов 24 октябрдан 18 ноябргача поликлиниканинг хирургия кабинетида даволанди. Диагнозга эътибор беринг: ўнг тўпиқ иккинчи даражали куйган.

— Ўша пайтда дадам чақириб «қизим, оёғим ҳеч исимаяпти» дедилар. Кейин мен илиқ сув қилдим. Дадам оёқларини шу сувга солган эдилар, яра қорайиб чиқди, — дейди Дилбар.

Поликлиника хирурги эса иссиқ сувнинг ярага бундай реакциясига эътибор ҳам бермаган. Натижада «куйган» деб диагноз қўя қолган.

Ўз-ўзидан савол туғилади: нега яра бир ярим йилдан бери тузалмаган? Гап шундаки, қанд касаллиги билан оғриган кишиларда ҳатто зирапча кирган терининг ҳам битиши қийин бўларкан. Беморнинг қанд касаллиги билан оғриганлигини унинг ўлимидан кейинги хулоса ҳам тасдиқлайди: «Бемор Ш. Холмуродов 1936 йилда туғилган, бир йил давомида қанд касаллиги билан оғриган, натижада диабетик беҳушлик ҳолатига тушган...»

Агар маҳаллий врачлар ярани даволашга сал хафсала билан киришганларида эди, унинг нега узоқ муддат тузалмаётганини ҳақида ўзларига савол берган бўлардилар. Бемор 1987 йил июнь ойида касалхонада, октябрь ойида поликлиникада даволанганида ҳатто бирор марта ҳам «қандга» анализ олишмаган. Аммо беморда қанд касаллиги борлигига шубҳаланишгани факт!

— Қизи, «дадамларда қанд касаллиги бор деб айтиб юрган экан», — дейди Адолат Нуъмонова. — Қизи тиш поликлиникасида ишлайди, у ҳам кичик медицина ходими эди-ку, нега ўша пайтларда дадасидан қандга қон олдирмаган?

Энди шуниси камлик қилиб турувди: «айбдор» топилди, у — Дилбар! Ана сизга мантиқ. Тиш поликлиникасида ҳамшира бўлиб ишлайдиган Дилбар олий маълумотли мутахассис-врачларнинг айбини беркитмагани учун энди айбдор бўлиб чиқяпти!..

— Тўғри, бу масалада биз — врачларнинг катта айбимиз бор, — дейди А. Нуъмонова кейин объектив бўлиш мақсадида...

Шомурод Холмуродов Тошкентдаги тери-таносил касаллиги диспансеридан Олмалиққа олган йўлланмаси билан у ерда 8 кун даволанган.

— Холмуродов яқин дўстининг ўлимини эшитиб ҳузуримга кириб, менга 2—3 кунга уйга жавоб берсангиз, деб туриб олди.Ноилож рози бўлдим. Қандга анализ олишга улгурмаган эдик, — дейди Олмалиқ шаҳар тери-таносил касаллиги диспансери бош врачи Эгамберди Маннопов.

— Киши асабига таъсир қилувчи ҳар қандай воқеа касалликка олиб келади. Баъзиларнинг марказий нерв системасини ишдан чиқарса, баъзиларни инсульт, инфаркт касаллигига чалинтиради. Дўстининг ўлими тўғрисидаги мудҳиш хабар эса Холмуродовнинг қондаги қанднинг нормасини кўтариб юборган, — дейди район поликлиникасининг эндокринолог врачи Ёқубжон Мирсоатов...

Редакцияга хатдан: **«Соат ўн бирларда турмуш ўртоғимни Олмалиқдан олиб келдик. Уйда тобора мазалари бўлмай борди. «Тез ёрдам» чақирдик. Фельдшер келиб «асаблари чарчаган» деб битта укол қилиб кетди. Кечга яқин участка врачи Турғун Хусанбоевни чақиртириб келдик. Врач беморни узоқ текшириб «ошқозонингиз оғриётган экан» деб беш хил дори ёзиб кетди. Шу дорилардан кейин турмуш ўртоғимнинг тузалишларини интизорлик билан кутдик. Эрталабгача ухламай фақат сув ичиб чиқдилар. Эртасига маслаҳат билан яна «Тез ёрдам» чақиришга мажбур бўлдик. Врач Заря Гизатуллина билан фельдшер Тўхтанисолар «ортиқча дори-дармонлар фойдасиз» деб ухлатадиган укол қилиб кетишди. Шундан кейин бемор тилдан ҳам қолди. Акаларим марказий касалхонанинг бош врачи ўринбосари Озодхон Акбаровга бориб вазиятни тушунтирдилар. У эса уйимизга хирург Войс Эминовни жўнатди».**

— Дадамнинг қанд касаллиги билан оғриганлигини биринчи бўлиб ана шу одам айтиб берди, — дейди Дилбар.

Войс Эминов касал билан қизиққан, оёқдаги яранинг битмаётгани фақат шу сабабданлигини айтган ва дарҳол анализ олдириш кераклигини таъкидлаган. Соат 20 дан 40 минут ўтганда анализ олинган — қонда қанд 20,49 микромол чиққан. Бу эса нормадагидан салкам тўрт баравар юқори! Беҳуш бемор дарҳол район касалхонасига келтирилди. Унга врачлар қўлдан келган барча ёрдамларини кўрсатдилар. Бу ёрдамни улар бир ярим йил олдин бошлаганларида, Холмуродов ҳозир яшаётган бўлармиди.

1987 йилнинг 20 декабрь куни Тошкентдан консультант чақирилди. Областнинг штатсиз бош эндокринологи И. Н. Лукьянчиков ва реаниматолог Н. С. Денисовлар беморнинг аҳволи билан танишиб, уни область касалхонасига олиб кетишди. Бу ерда ҳам қанд касаллиги ўтказиб юборилганлиги аниқланди. Касаллик ўтказиб юборилганлигида эса пискентлик врачлар... беморни айблашади. Район касалхонасидан область касалхонасига касаллик тарихидан берилган кўчирма: **«... Беморни бир йил давомида қанд касаллиги безовта қилган (қизининг оғзидан ёзиб олинди), бироқ бемор даволанмаган, парҳезга риоя қилмаган, врачларга учрашишга мутлақо розилик бермаган».**

Кечирасиз-у, бу энди ғирт ёлғон ва туҳматдан бошқа нарса эмас! Эътибор берсангиз, айб энди беморга ағдарилаяпти. Холмуродов ўзида қанд касаллиги борлигини мутлақо билмаган. Ёки врачлардан бирортаси унга шу касаллик борлигини айтганмиди? Айтган бўлса, ким ўша? Парҳез ҳақида мутлақо гап бўлиши мумкин эмас. «Врачларга учрашмаган»и ортиқча: бир ярим йил ичида 2 марта касалхонада, бир неча марта поликлиникада даволанганида у кимга учрашган эди? Пискентлик врачларнинг ўзларини бундай тутишларини сира тушунмадик. Бу кўзбўямачилик, масъулиятсизлик ва виждонни унутишдан бошқа нарса эмас! Бу ўлим воқеасини район марказий касалхонасининг бош врачи биринчи марта биздан эшитиши ҳаммасидан ҳам ўтиб тушди. Сўнг:

— Бемор бизда ўлмагани учун воқеа муҳокама қилинмагандир, — деди бош врач Кумри Худойбердиева хотиржамгина...

Ш. Холмуродов шу территорияда яшар эди-ку, шу касалхона, поликлиникада даволангани тўғрисида ҳужжатлар бор-ку. Бир ярим йилдан бери яраси битмаган беморни хирурглар ҳатто уни ҳисобга ҳам олишмаган. Ваҳоланки, аҳолини бир ойда бир марта диспансеризация (медицина кўриги)дан ўтказиш лозим.

— Холмуродов диспансеризациядан ўтиш учун анкета олган, бу ҳақда мана, анкетада белги ҳам бор, — дейди Адолат Нуъмонова. — Бироқ ўтмаган, кўпчилик шундай ўтмай кетаверади...

Қизиқ, у доим поликлиникага қатнаган, нега ўшанда диспансеризациядан ўтказиш мумкин эмасди? Демак, диспансеризациянинг қай аҳволдалиги равшан. Холмуродовнинг ўлими сабаби хулосасида яна ошқозон ости бези мутлақо ишдан чиққани, буйрагида қандайдир шиш борлиги ҳам аниқланди. Бу касалликларни ҳам у тириклигида ҳеч ким аниқламаган.

Хуллас, областимиздаги медицина муассасаларида рўй берган яна бир хунук воқеа билан танишдик. Фактлар эса айб яна врачларда, уларнинг малакасизлигида эканини кўрсатиб турибди. Врачларнинг малакасизлиги, лоқайдлиги, масъулиятсизлиги оқибатида бундай мудҳиш воқеалар қачонгача давом этади? Ҳозир барча соҳаларда бўлгани каби медицинада ҳам аттестация ўтказилаяпти. Улар шунчаки, номигагина эмасмикин? Бизнингча врачларнинг билим ва маҳоратини имтиҳондан ўтказувчи бу муҳим тадбирнинг юзаки бўлишига асло йўл қўйиб бўлмайди. Чунки беморларнинг дардига даво топиши, уларнинг тақдири шифокорлар қўлида!

«Ўшанда «Тез ёрдам» врачи Заря Гизатуллина турмуш ўртоғимга «бошқа дори-дармонлар фойдасиз» деганди. Войс Эминов эса беморни бир кўришда унинг дардини айтиб берди. Демак, ҳамма врачлар ҳар хил экан, агар ўша поликлиникадаги шифокорлар оёқдаги ярани очиб кўришганда эди... Булар бундай аҳволда яна кўп одамларнинг ўлимига сабаб бўлишлари мумкин-ку! Ҳурматли редакция, мен бировга асло ёмонликни раво кўрмайман. Лекин ўз ишига шундай бефарқ қаровчи, лоқайд врачларнинг танобини тортиб қўювчи бирор ташкилот бормикин!» Ҳакима Маматқулованинг хати ана шу савол билан тугаган.

Биз бу саволни область соғлиқни сақлаш бўлими раҳбарларига, қолаверса Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига бермоқчимиз: медицинада бундай масъулиятсизлик ва малакасизлик қачонгача давом этади!

А. ҒУЛОМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

● БУЛАР ҲАҚИДА КАМ ЁЗАДИЛАР

ҚИШЛОҚ ТЕМИРЧИСИ

ТЕМИРЧИЛИК уларнинг оиласида аждоддан авлодга мерос бўлиб келмоқда. Фамилиялари ҳам ҳунарига монанд — Темиров. Ўзи устахона босқони олдида ишлай бошлаганидан бери 22 йилдан ортиқ вақт ўтди. Шу даврда ўз касбини икир-чикирларигача пухта эгаллаб олди. Усмон ака Темиров меҳнатидан кўпчилик мамнун. У райондаги кўплаб хўжаликлар машина-механизмларининг доим соз ҳолда бўлишига яқиндан ёрдам бериб келмоқда. Айни бир вақтда қишлоқлик оилалар рўзғори учун зарур бўлган кўплаб турдаги металл буюмлар тайёрлайди.

Ўрта Чирчиқ районидаги Қорасув қишлоғида темирчилик қилаётган бу моҳир устанинг кўплаб шогирдлари ҳам бор. Ундан таълим олганлар районнинг ўзида ўн нафардан ҳам кўпдир. Зариф Салимжонов, Баҳриддин Турғунов, Мерган Ҳамроқулов ва бошқалар устозлари каби ҳалол ишламоқдалар.

Усмон Темировнинг фарзандлари Ботир ва Музаффарлар ҳам оталари изидан бориб, темирчилик касбини эгаллашди. Демак, қишлоқ шароитида ниҳоятда зарур бўлган бу касб моҳирлари сафи янада кенгаяди. Темирчилар сулоласи давом этади.

Ф. САФИУЛИНА.

●

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

ЭГАСИГА ЕТГУНЧА ЭКАН-ДА

КУЙБИШЕВ район Генерал Петров кўчасидаги кўп қаватли 9-уйга кўчиб келганимизга 4 ой бўлди. Аммо бу уй кўчиб келмасимиздан аввал битганмиди ёки йўқми, ҳамон билолмай оворамиз. Ахир ўзингиз ўйлаб кўринг, овқат қилайлик десак, газ йўқ, қозонни сувга ташлаб қўйишга эса кранда сув йўқ, лекин ертўла сувга тўла. Бунинг устига лифт ишламайди. Кексалар ва болали аёлларнинг юқори қаватларга чиқишлари азоб бўлаяпти.

Квартираларимиз ҳозирданоқ ремонтталаб бўлиб қолди. Бино атрофи қурувчилардан қолган тупроқ, тош-бетон ва бошқа қолдиқлардан тозаланмаган, кўчаларимизга асфальт ётқизилмаган. Ҳалигача ёмғир ёққанда лой кечиб, кун иссиғида чанг ютиб яшаяпмиз. Бу уйни ким қурган, кимга арз қилиш кераклигини билмаймиз.

Қурилиш ташкилотлари раҳбарларига ҳайронмиз. Улар янгичасига ишлашга қачон ўтишаркин, «мендан кетгунча эгасига етгунча» қабилида ишлаш даври аллақачон ўтиб кетди-ку?

9-уйда яшовчилар номидан С. МИРЗАЕВА, Г. ИБРАГИМОВА, М. МАВЛОНОВА ва бошқалар.

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ

ва жўшқин ҳаёт бизни айниқса, мафтун этди». Биз эса ГДР монтажчиларининг «300» станининг иккинчи навбатини қуришда кўрсатаётган дўстлик ёрдамларини фахрланиб тилга оламиз.

ҲАЁТ СИНОВИДАН ЎТИБ

А. ЭРМАТОВ,
Бекобод шаҳар партия комитетининг лектори

Шаҳар партия комитети ҳузурида совет турмуш тарзини такомиллаштириш, янгича анъана ва маросимларни турмушга жорий этиш кенгаши тузилган. Кенгаш составида 5 та комиссия бор. Уларни партия комитети секретарлари, шаҳар ижроия комитети раиси ва унинг ўринбосарлари бошқармоқда. Корхона ва ташкилотларда ҳам шундай комиссиялар ишлаб турибди.

Шуни ҳам айтиш керакки, кейинги вақтда шаҳар меҳнаткашларининг махсус ахборот группаси аъзолари билан учрашувлари одат тусига кириб бормоқда. 6 та ана шундай группа тузилган. Ўтган йилнинг ноябрь ойидан бошлаб ёшлар билан ишлаш группаси амалий фаолият кўрсата бошлади. Унинг вазифаси ёшлар ўртасида вужудга келган қимматли ташаббусларни қўллаб-қувватлаш, кенг ёйиш ва йигит-қизларнинг талаб ва эҳтиёжларини ўрганишдан иборатдир.

Кенгаш ва ахборот группалари пропаганданинг мақбул формалари сифатида ижтимоий-сиёсий байрамлар ва маросимларни ўтказишга алоҳида эътибор бермоқда. Тарихий-инқилобий саналар, илмий коммунизм асосчилари, уларнинг сафдошлари туғилган кунларни нишонлаш, Улуғ Октябрь социалистик революцияси, Совет Конституцияси, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз флоти, Улуғ Ватан урушида қозонилган Ғалабани байрам қилиш кишиларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашда муҳим рол ўйнамоқда.

Меҳнат байрамлари кишилар қалбида айниқса, ёрқин из қолдирмоқда. Масалан, коммунистик шанбалик шаҳримизда анъанавий байрам тусини олмоқда. Ўтган йили бу ҳаракатда 43,5 мингдан зиёд киши иштирок этди. Уларнинг кучи билан юзлаб минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Металлургия заводи, цемент комбинати, 16-автомобиль корхонаси ва бошқа меҳнат коллективларида ёшларни ишчилар сафига қабул қилиш, номи ёзилган иш қуролларини топшириш, уч авлод учрашуви, ўз касбининг устаси деган номни бериш, меҳнат ветеранлари, ишчи сулолаларини шарафлаш, кексаларни пенсияга, ёшларни Совет Армияси сафига кузатиш маросимларида турли миллат вакиллари қатнашмоқда. Бундай тадбирлар таълим-тарбиявий аҳамияти билангина эмас, шунингдек, оталар ишига садоқат, меҳнатни қадрлаш руҳида тарбиялашда ҳам кўпчиликка манзур бўлаяпти.

Бироқ бундай тадбирларни уюштиришга ҳамма жойда ҳам ижодий муносабатда бўлиняпти, деб айта олмаймиз. Нон заводи, 43-ремонт-қурилиш бошқармаси, «Коммунтеплоэнергия» темир-бетон буюмлари ва қурилиш материаллари комбинати партия, касаба союз ва комсомол комитетлари бу ишга панжа орасидан қарамоқдалар.

Шаҳарда айни вақтда 24 та маҳалла комитети фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг шаҳар ободончилиги, маданиятини ошириш, янгича урф-одат ва анъаналарни турмушга жорий этишдаги жонбозликлари таҳсинга лойиқдир. Бунда айниқса Охунбобоев, Куйбишев, Муқимий номли маҳалла комитетларининг ишларини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Охунбобоев номли маҳаллада (Улуғбек номли 16-мактаб базасида) «Саодат» деб номланган хотин-қизлар клуби иш олиб бормоқда. Клубда турли мавзуда баҳс-мунозаралар, лекция ва суҳбатлар, аёллар учун консультациялар, савол-жавоб ва интернационал дўстлик кечалари, «Ёшлар уйи»-да эса келин-куёвларнинг никоҳ кечалари, комсомол тўйлари, ёш оилалар кунини ўтказиш анъанага айланиб қолган.

ТУБДАН ҚАЙТА ҚУРИШ КЕРАК

З. СУЛАЙМОНОВА,
3-ўрта мактаб рус тили ва адабиёти ўқитувчиси

Мактабларимизда таҳсил олган кўпгина ўқувчилар юзимизни ерга қаратиб қўяётганлиги сир эмас. Уларнинг айниқса, рус тилидан бўш ўқишаётгани, етарли билимга эга эмасликлари ҳақли равишда ҳаммамизда ташвиш туғдирмоқда. Ўқувчи фанлардан яхши ўзлаштирмаётган, айниқса, рус тилини пухта эгаллаб олмаётган экан, буни ҳеч бир нарса билан оқлаб бўлмайди.

Ўқитувчи шаънига айтилаётган барча таъна-дашномларни тан олиш билан бирга, маориф соҳасида, чунончи, ўқиш-ўқитиш жараёнида бизни қийнаётган айрим муаммоларни ҳам айтиб ўтиш керак. Ўқув дарсликлари ва унга мувофиқ келадиган программаларнинг етишмаслиги ана шундай муаммолардан биридир. Биз кўпинча дарслик, программа ва ўқув-методик қўлланмаларини қидириб, сарсон бўламиз.

Рус тили мактаблари учун чиқарилган дарсликлар ҳозирги талабларга тўла жавоб бермайди. Шу фан бўйича болаларга уйга вазифа берадиган бўлсак, газета ва журналларни, бошқа хил тўпламларни излаб қоламиз ёки бўлмаса эски ва бир ёқлама дарсликларга мурожаат этишга мажбур бўламиз.

Бу йил биз мактабда ўқитиш ишларининг лекция, семинар, конференция, баҳс-мунозара каби янги форма ва методларидан фойдаланмоқдамиз. Ўқувчиларнинг рус тилида жонли сўзлашув нутқини ўстиришда ўқитувчи-ўқувчи, ўқитувчи-синф, ўқувчи-ўқувчи, ўқувчи-синф режимида олиб бораётган тадбирларимиз яхши самара бермоқда.

Рус тили ўқитувчилари ўз дарсларида предметлараро алоқаларга алоҳида эътиборни қаратишяпти. Айни вақтда дарсда ҳар хил изланишлар ҳам ишга солинмоқда. Масалан, кроссворд билан ишлаш, мақол ва маталлар, сўзнинг фрезологик қурилиши, картадан фойдаланиш — бундай тадбирлар ўқувчилар билимини оширибгина қолмасдан, уларнинг машғулотларга бўлган қизиқишларини ҳам кучайтирмоқда.

Дарсда ўқитувчининг ўзини тутиши, маънавий-ахлоқий олами, малака ва савияси, билимдонлиги ўқувчи учун ҳар доим ибрат бўлмоғи лозим. Касбга садоқатсиз, ўқувчига меҳр-муҳаббатсиз ҳеч бир дарс кўнгилдагидек бўлмайди. Атоқли педагоглар ҳар бир дарс — бир асар, деб бекорга айтишмаган. Дарсни «асар»га айлантириш учун ўқитувчи ўзига нисбатан ниҳоятда талабчан бўлиши зарур.

Адабиёт ва санъат

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

✦ ТОШКЕНТ авиасозлар маданият саройи саҳнасида кўҳна қалъа биноси «қад кўтарди». Бу ерда томошабинларга унча таниш бўлмаган испаниялик драматург М. де Гильдероднинг «Эскориал» пьесаси асосида тайёрланган спектакль саҳналаштирилди. Унда ўрта аср Испанияси ҳаётидан ҳикоя қилинади. Мазкур постановкада бир кишининг шафқатсизлиги унинг атрофидаги ўнлаб одамларга фалокатли таъсир қилиши тасвирланади. «Оптимист» ҳаваскорлик театри ана шу спектаклни томошабинларга тақдим этди. Т. А. Малинко раҳбарлик қилаётган коллектив учун бу мавсум алоҳида аҳамиятга эга. Унинг репертуарида ёшлар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи янги спектакллар, эртаклар асосида тайёрланган инсценировкалар пайдо бўлди. Яна бир муҳим воқеа шундан иборатки, коллективга «халқ театри» унвони берилди.

(ЎзТАГ).

«ЎҒИЛ» — САҲНАДА

● Ю. ГАГАРИН номли Тошкент тўқимачилар маданият саройининг ижодий коллективи Ёқуб Хайировнинг «Ўғил» номли бир пардалик икки кўринишли спектаклини томошабинлар эътиборига ҳавола этди. Уни республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Аҳмад Юнусов саҳналаштирди. Суратда: спектаклдан кўриниш. Холдор — маданият саройининг хизматчиси М. Миркамолов, Тожихон — 104-мактаб ўқитувчиси Д. Наримонова.

Э. Муҳамедов фотоси.

Адабиёт ва санъат

• ҒАЛАБА КУНИ ОЛДИДАН •

НОМАЪЛУМ СОЛДАТ ХОТИРАСИГА

(БАЛЛАДА)

I

Кўринг энди, Яхши бахши
қимтиниб
Дўмбирасин йўрғалатди шўх куйга.
Бу достонин хотимасин келтириб
Ҳар галгидай улайверди шу кунга:
«Ҳей, ёронлар, омон-омон чоғ
келар,
Гитлер кўппак номин дунё оқ қилар,
Жанггоҳларда юртга қалқон
ўғлонлар,
Эртан келиб, ўз юртини боғ қилар...»

II

Бўзараркан яна янги тонг
Дўмбирасин чирт узар бахши.
Кўнгилларда умидбахш оҳанг,
Жонланади ёмон ва яхши.
Жонланади бахши достони:
Элатим деб жон берган мардлар,
Бахт билганлар бахтни, онани,
Малҳам топган не оғриқ-дардлар...
Умид чақнар ҳорғин кўзларда,
Олқиш учар бахши ҳаққига.
У куйлаган ўтли сўзлардан
Мадад кўчар она халқига.
Одамлар-ла тонгдан қўзғалар,
Улар билан далада кундуз.
Тунлар шундоқ тонггача бўзлар,
Суянгани — хотини Қундуз.

III

Овунади Қундузи билан,
Гоҳ билдирмай унга уф тортар.
Уч йилдирки, урушда Тўлан,
Соғинчлари — сарғайган хатлар...
Хатлар умид солар қалбларга,
Норғулими фақат куттирган?
Не ўғлонлар интиқ лаблардан
Илк бўсага тўймай кетишган...
Во дариғо, уйланганига
Ой ҳам тўлмай кетганди ўғли.
Гоҳо узоқ ўйланганида
Хаёлини бўлади Тўқли.
Ҳа демай у иккига тўлар,
Мағизи-да,
Шириндан-ширин...
Невараси бариндан тутар,
Севинчлари дилда яширин.

IV

Қувончин лек ошкор этолмас,
Севинолмас бир зум ташида.
Ҳар ҳовлидан ҳадик кетолмас,
«Қора хат»дан юраклар зада.
Хушхабар ё машъум хабардир —
Қушдек учган соғинчли хатлар.
Қай онлага қувонч элтадир,
Ё бехайр учган калхатлар...
Қундуз хола ҳам кўп қатори
Кеча-кундуз ўғлини ёдлар.
Рўмол тўла бисоти-бори —
Минг ўқилган учбурчак хатлар.
Неварасин ўпар хола ҳам,
— Келиб қолар, — дер отажонинг...
Гоҳ кўзларин қоплаб олар нам,
Ҳиқилдоққа келади жони...

V

«Отажоним, энажонгинам,
Сингилжонлар бормисиз омон?
Тўқлим, — дея ёзади Тўлан, —
Чопқиллаб ҳам кетгандир бу он?
Бу йил шакар лавлаги мўлми?
Пахта териб юргандир Санам?
Суюкли ёр, сочи сунбулим,
Шаҳло кўзим, қошлари қалам...
Абжақ қилиб аждар бошини
Сураяпмиз ўз ини томон.
Шу Ватаннинг ер-қуёшини
Сақлаймиз то эканмиз омон.
Жанггоҳларда ўйлайман аммо,
Сиз... сизларга қийиндан-қийин.
Фронт, фироқ, меҳнат ,муаммо...
Эҳ, кун кулар,
Ҳаммаси кейин...»

VI

Эмасми денг бахшининг ўғли,
Гоҳ ёзади бахшиёна хат.
Гоҳ хатида билинар чўғли
Санамига бўлган муҳаббат:
«Мард оҳ урса баланд тоғлар паст
келар,
Номард иши доим дўстга қасд
келар,
Мардлар ишин бахт деб билдим,
энажон,
Тўланингиз шу бахтидан маст келар,
Наъра тортиб, жанггоҳларда сурдим от,
Қирғин топди неча фашист — қонхўр
зот.
Тўғриликка ўргатдингиз, отажон,
Тўғри бўлиб топдим неча дўст-саллот.
Ажал келса сен деб йиқдим,
Санамжон,
Жанггоҳлардан сен деб чиқдим
чалажон.
Чеҳранг кетмас кўз ўнгимдан бир
лаҳза,
Сену юртга жонни тикдим,
Санамжон!»

VII

... Сўнг фронтдан ёзади Тўлан,
Олчоқ фашист кирдикорларин.
Тавсиф этар оловли жангдан.
Ёзмас аммо қўш орденларин.
Лек босилар газеталарда
Тўлан расми эртаси куни:
«Қаҳрамон бу — тобланган жангдан.
Яхшибоев деганлари шу!..»
Яхши бахши сиғмас ўзига,
Ўғлонидан фахрга тўлар.
Суратини суртар кўзига,
Қанот боғлаб учмоқчи бўлар...
Дўмбирасин қўлига олар,
Садоқатдан сўзлар бу кеча.
Алпомишдай гувраниб қолар
Жасоратдан бўзлар бу кеча:

VIII

«Саваш куни мард майдонда бор
бўлар,
Душманига сичқон ини тор бўлар.
Мен айтайин гап ростини, ёронлар,
Ҳадемайин ғалабамиз ёр бўлар!»
Гапни айтдим уни яхши уққанга,
Минг тасанно мард улларни туққанга.
Мард ўғлингиз ғолиб қайтар,
ёронлар,
Бағрингизни тўлдириб бахт-чаманга.
Дўстлар, шундай ол-ол бўлар, ол
бўлар,
Уллар қайтиб уйингизга бол тўлар.
Ўша куни сўзим эслаб, ёронлар,
Кекса-ёшнинг кўзида ёш-лол кулар...»
Яхши бахши шундай яхши гап айтди,
Бундай сўзларни у жуда кўп айтди.
Таърифлади, жанггоҳлар қандай
майдон,
Ботирларнинг мардлигидан хўб айтди.

IX

Мадат бўлиб кўпга шу куйин,
Яхши бахши жўшарди ҳар тун.
Тер тўкарди гоҳо кун бўйин,
Меҳнатидан душман поякун...
Шундай кечар кеча-кундузлар:
Нону қурол — қанот фронтга.
Фронтгадир меҳнат ва сўзлар,
Жону севги, сабот — фронтга!..
Жанггоҳларда мардлар наърасн,
Фронт орти — қуролсиз жанггоҳ.
Битаверди диллар яраси
Ғалабадан бўлишиб огоҳ.
Қолмоқдайди саноқли кунлар
Сўнгги ҳужум, сўнгги «ура»лар.
Ҳали замон ҳорғин бу кунлар
Қўрқинч тушдек кўздан кечарлар...

X

... Бир кун,
Бир кун Саттор қийналиб
Четга тортар бахшини:
— Гап бор...
(Бир қўли йўқ — фронтдан қайтиб
Хабарчилик қиларди Саттор).
Демоқчи-ю, нениди Саттор,
Тиқиларди бўғзига сўзи.
— Тўлан, Тўлан!..
Сўнг у бемадор
Бахши томон ташлар ўзини!
Бир оҳ тортар ичидан Яхши
Кўпни кўрган боши айланар,
— Билмасин, — дер, — Қундуз...
Сўнг бахши
Заранг ерга ўтириб қолар.
Учбурчак хат қўлда қораяр,
Қораяр ер, лавлаги хирмон.
Қорачиғлар нурсиз тораяр,
Нурсизланиб қолади армон!..

XI

Эҳ-ҳе... ўтиб кетди не замон,
Ер ютди-ку фашистларни ҳам.
Ғалабадан кейин минг-минглаб
Элатларга етди қувнар дам.
Бирга-бирга ташлашар қадам;
Эл-улуслар елкама-елка,
Сўрасангиз Яхши бахшидан,
Қазо қилди бурноғи йилда.
Куйлаб ўтди замон нақшидан,
Куйлаб ўтди бор фазилатин.
Ўғли ўлгач, қувноқ бахшидан
Куй эшитмай қўйди элати.
Дўмбирасиз бўзлади-ёнди,
Тўқлисига илинди созини.
Невараси чалса тўлғонди,
Эшитгандай ўғли овозин.

XII

Ҳа, ўтди-да Яхши бахши ҳам,
Умрин сўнгин бериб Тўқлига.
Қундузи ҳам кетди оламдан,
Чидаб ташвиш —
Бору йўғига.
Куйдирди-я биргина Санам
Алқамади аёл эркини.
Эри ўлган йили кўп ўтмай
Этагидан тутди бир эрнинг.
Тўлан руҳи қўзғолди чоғи
Маишатга, пулга кўмилди.
Илинтириб ажал тузоғи
Йил ўтмаёқ орадан ўлди.
Тўқлисини алқади эли,
Меҳнатда ҳам бўлди Қаҳрамон.
Фарзандлари деса дегули,
Гулюз бўлди бахтли онажон.

XIII

...Баландликда Она ҳайкали,
Мотамсаро, паришонликда...
Учбурчак хат — ўқиётгани,
Мангу олов ёнар қошида.
Ҳу нарида Тўлан бюсти,
Кўкрагида чарақлар юлдуз.
Бунда ҳар кун, ҳар кун бир пасга
Сукут сақлар Тўқли ва Гулюз.
Сажда қилар Тўлан руҳига,
Ўғил-келин — пиру-бадавлат.
Неваралар кулгуларига
Тўлиб кетар хиёбон шу пайт.
Неваралар...
Тўлан ва Гулюз
Ҳар кун шундоқ шодон қайтади,
Хиёбонда мангуликдан сўз —
Мангу олов ёниб ётади...

ОТАЁР.

БУЮК ИЖОДКОР МЕРОСИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қўлёзмалар институти XIX аср ўзбек адабиётида янги саҳифа очган демократ, маърифатпарвар, лирик шоир Зокиржон Холмуҳаммад ўғли Фурқат асарларининг тўла йиғма илмий-танқидий матнини нашрга тайёрлади. Бу ишни институт бош илмий ходими, филология фанлари доктори Холид Расул бажарди.

Асарга Фурқатнинг энг сара шеърлари билан бирга турли савияда ва йўналишда бўлган асарлари ҳам киритилган. Бу асар араб алифбосида бўлиб, Улуғ Октябрь революциясигача тузилган турли қўлёзма, тошбосма баёзлардан олинган шеърлар асосида, классик шеъриятимиз анъанасига кўра девон шаклида тузилган. Буюк шоир Фурқат асарларининг бу йиғма илмий-танқидий матнига 32 қўлёзма баёз, 16 тошбосма баёз киритилган ҳамда «Туркистон вилоятининг газети», «Шўро» журнали каби вақтли матбуотда чоп этилган шеърлари олиниб, айрим шеър нусхаларининг бири-биридан фарқлари кўрсатилган ҳолда киритилган.

Фурқатнинг 1954 йилда нашр этилган икки жилдлик танланган асарларига қадар 7806 мисрага яқин шеърлари маълум бўлса, ҳозирда қуйидагичадир: ғазаллар, мустазод, мураббаълар, мухаммаслар, мусаддаслар, мусабба, таржеъбанд, маснавийлар, қасидалар жами 9500 мисра атрофидаги шеърлардир. Шу билан бирга шоирнинг 157 бетдан иборат прозаик асарлари ҳам бу китобга киритилган. Бу китоб биринчи марта шоирнинг бутун асарларини ўз ичига олган қуллиёти бўлиб, мўътабар манбалардан олинганлиги туфайли адабиётшунос олимлар, тадқиқотчилар, тил-адабиёт ўқитувчилари, талабалар учун қимматли манба бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Б. ВАЛИЕВ.

БИРИНЧИ МАРТА ТОШКЕНТДА ИЖРО ЭТИЛДИ

● «СКРИПКА, виолончела ва фортепьяно учун музикали дақиқалар» — ҳозирги замон Чехословакия композитори Игорь Дибакнинг мазкур асари Тошкентда илк бор янгради. Уни «Ўзбекистон солистлари» камер ансамбли ижро этди. Бу ўзига хос асарнинг нотаси «Союзконцерт» ташкилоти ансамблга тақдим этди. Нота артистларни қизиқтириб қолди ва улар мазкур асарни ўз репертуаларига киритишга қарор қилдилар. ЧССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби И. Дибак СССР Композиторлар союзининг таклифига кўра Ўзбекистон пойтахтига келди ва концертни тайёрлашда қатнашди. Бу концерт катта муваффақият билан ўтди.

(ЎзТАГ).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

ЧЕРНОБИЛЬ ҚАҲРАМОНЛАРИГА МЕДАЛЛАР

✦ КИЕВ. (ТАСС). Катта кумуш медаль барельефида рицарь жомасидаги отлиқ ўз плашчини бир гадога ёпиб турганлиги тасвирланган. Чернобиль қаҳрамонлари — ички хизмат подполковниклари Совет Иттифоқи Қаҳрамони Л. Телятников ва Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланган Г. Нагаевский ана шу медалларнинг соҳиблари бўлдилар. Киев билан биродарлашган Италиядаги Флоренция шаҳридан Авлиё Мартин медаллари институти жюрисининг қарорига биноан жасур ўт ўчирувчиларга шу медаллар топширилди.

Бу мукофот турли фалокатлардан жабрланганларга ёрдам беришга инсоният олдидаги алоҳида хизматлари ва бунда кўрсатган юксак инсонпарварлик, мардлик ва фидокорлик учун йилига бир марта берилиб туради. Офицер Л. Телятников Чернобиль АЭСида оташ билан олишувга биринчи бўлиб кирган. Г. Нагаевский эса ҳали совумаган реактор остидан радийактив сувни тортиб олишда ўрнак кўрсатганди. Улар ажал хавфи олдида жонларини тикиб ўз бурчларини бажардилар.

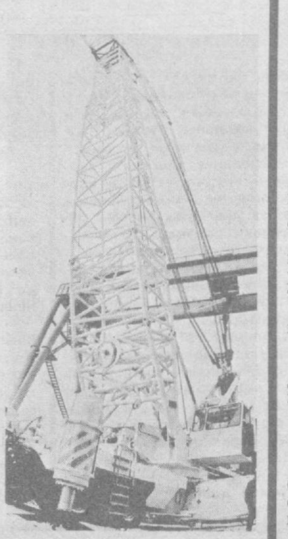

✦ УЛЬЯНОВСКДАГИ механика заводи тайёрлаган улкан кран агрегатларини бир жойдан иккинчи жойга олиб бориш учун 12 та темирйўл платформаси керак бўлади. Кран баланд объектлар қурилишини тезлаштиришга ёрдам беради. У 120 метр баландликка юк чиқариб бера олади. Суратда: кран синов полигонида.

Ю. Белозеров фотоси. ТАСС фотохроникаси.

УЙ ҲАРОРАТИДА ЯДРО СИНТЕЗИ

✦ МОСКВА. (ТАСС). Бирлашган ядро тадқиқотлари институти олимларининг кашфиёти энергия ҳосил қилувчи альтернатив усул сифатида «совуқ ҳолдаги» ядро синтезини амалга ошириш йўлларини белгилаб олишга имкон беради. Шу усул СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги ихтиролар ва кашфиётлар давлат комитетида рўйхатга олинди. СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари С. Герштейнт В. Желепов, физика-математика фанлари доктори П. Ермолов, фан кандидатлари Э. Весман ва В. Фильченков кашфиёт авторларидир.

Одатда енгил атом ядролари ўртасида ядровий синтез реакцияси неча ўн миллион даража температураларда рўй беради. Аммо бошқа йўли ҳам бор. Электрондан икки юз баравар оғирроқ элементар зарра — мюон кашф этилганидан сўнг ана шу йўл таклиф этилди.

ЁШЛАР ВАХТАСИ

✦ ТБИЛИСИ. (ТАСС). Бу ерда совет халқининг Улуғ Ватан урушида эришган ғалабасининг 43 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ хотира вахтаси очилди.

Барча иттифоқдош республикалар, мамлакат қаҳрамон-шаҳарларидан келган ёшлар вакиллари, жангчи-интернационалистлар, уруш ва меҳнат ветеранлари, таниқли совет саркардалари Грузия пойтахтида ҳар йилги хотира вахтаси эстафетасини қабул қилиш учун тўпландилар. Бу вахта шу билан ўнинчи марта ўтказилмоқда. Тбилисидаги Ғалаба боғида вахта қатнашчилари Номаълум солдат ёдгорлигига гулчамбарлар қўйдилар.

Редактор Н. НАСИМОВ.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ПОЛВОНЛАРНИНГ СЎНГГИ РЕКОРДЛАРИ

● КАРДИФФДА оғир атлетика бўйича Европанинг 66-чемпионати сўнгги куни совет спортчилари учун ниҳоятда қувончли бўлди. Аввалига 110 килограммгача вазнлилар баҳсида қатнашган Юрий Захаревич бирйўла жаҳон рекордлар жадвалига 4 та тузатиш киритди. Энг оғир вазнлилар баҳсида ҳам Леонид Тараненко икки курашда 462,5 килограмм натижа билан чемпионлик шоҳсупасига кўтарилди.

Аввалги чемпионатлардагидек бу сафар ҳам Болгария ва СССР полвонлари деярли олтин медалларни ўзаро бўлишиб олишди. Ҳар иккала команда ҳисобида 4 тадан олтин медаль бор.

КУБОК ЎЙИНЛАРИ

● СССР Футбол федерацияси кубоги учун баҳс юритаётган республикамизнинг тўрт командаси навбатдаги учрашувларни ўтказди. «Пахтакор» футболчилари Барнаул шаҳрида «Динамо» командаси меҳмони бўлиб. 0:4 ҳисобида енгилишди ва мусобақадан чиқиб кетишди. Тўғри, командамиз составини асосан ўринбосарлар ташкил этди. Лекин биллур соврин учун курашдан очиқдан-очиқ воз кечишнинг сабабини тушуна олмадик.

Фарғонанинг «Нефтяник» клуби Фрунзенинг «Олға» командасини 1:0 ҳисобида енгиб кейинги босқичга чиқди. Самарқанднинг «Динамо» футболчилари Пермнинг «Звезда» коллективидан 0:2, «Хонқа» футболчилари эса Павлодар шаҳрида «Трактор» коллективидан 1:2 ҳисобида мағлубиятга учрадилар.

ҒАЛАБА БИЛАН БОШЛАШДИ

● ЧИМ УСТИДА хоккей бўйича аёллар ўртасида олий лига командаларининг чемпионат ўйинлари старт олди. Тошкентнинг «Политотдел» қизлари Горькийнинг ТТУ коллективини қабул қилиб, ҳар иккала ўйинда ҳам устун келишди. Учрашувларда 3:1 ва 4:2 ҳисоблари қайд этилди.

Андижонлик қизлар эса Москванинг «Спартак» коллективини қабул қилиб, 3:0 ва 5:1 ҳисобида ғалабага эришдилар.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ҲАМОН ОЛДИНДА

● РЕСПУБЛИКА II спорт ўйинлари программасига киритилган 35 турнинг 25 тасига якун ясалди. Кеча Андижонда спорт гимнастикаси мусобақаларининг сўнгги совриндорлари маълум бўлди. Тошкент шаҳри вакиллари 842 очко билан ҳамон олдинда боришмоқда. Иккинчи ўринни эгаллаб турган Фарғона области спортчиларида 654 очко, Тошкент области коллективида 642 очко бор.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ
8-синфни битирган ўқувчиларни — 1 КУРСГА,
10-синфни битирган ўқувчиларни — 2 КУРСГА

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМ ТЕПЛОВОЗ ХЎЖАЛИГИ, ИЗОТЕРМИК ҲАРАКАТ СОСТАВИ ВА СОВУТИШ ХЎЖАЛИГИ, СИМ ОРҚАЛИ АЛОҚА (фақат 10-синф базасида), ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИДА АВТОМАТИКА ВА ТЕЛЕМЕХАНИКА, РАДИО АЛОҚА ВА РАДИО ЭШИТТИРИШ (фақат 10-синф базасида), ЭЛЕКТР-ТОРТИШ ХЎЖАЛИГИ, ЭНЕРГИЯ ТАЪМИНОТИ ВА ЭНЕРГЕТИКА ХЎЖАЛИГИ ИХТИСОСЛИКЛАРИ БЎЙИЧА ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИ.

АРИЗАЛАР 30 ЁШГАЧА БЎЛГАН БАРЧА ГРАЖДАНЛАРДАН — 1 ИЮНДАН 31 ИЮЛГАЧА (10-синфни битирганлардан — 14 августгача) ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Қабул имтиҳонлари — 1 августдан 20 августгача ўтади.

Бошқа шаҳарлардан келган ўқувчилар ётоқхона билан таъминланади.

ТЕХНИКУМДА СИРТҚИ БЎЛИМ МАВЖУД.

Техникум адреси: 700167, Тошкент шаҳри, 2-Сарикўл кўчаси, 3-уй (1, 2, 5, 8, 9, 10, 24, 26-трамвайларнинг «Сарикўл» кўчаси ёки «Будённий» кўчаси бекати; 55, 66-автобусларнинг «Темир йўл техникуми» бекати). Телефонлар: 32-40-85, 99-05-32.

Тошкентдаги С. И. Кадишев номли
33-АВИАЦИЯ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисослар бўйича
1988-89 ўқув йили учун

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Учиш аппаратларининг слесарь-йиғувчиси, механика-йиғув ишлари слесари, ремонтчи-слесарь, парчинлаб иш бажарувчи, кенг профилдаги станокчи (токарь, фрезерчи, чархловчи, рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори).

Ўқишга 8 ва 10-синф маълумотига эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўрта мактабни битирган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 6—10 ой.

Билим юртини тамомлагач ўқувчиларга тегишли касб бўйича малака олиб чиққани ҳақида диплом берилади. Ўқувчилар ўқиш даврида 65 сўмдан стипендия оладилар.

8-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 3 йил. Билим юртини тамомлагач, уларга тегишли касб бўйича малака билан бирга ўрта маълумот олиб чиққани ҳақидаги диплом берилади.

Ўқиш даврида ўқувчилар ётоқхона, 3 маҳал овқат ва ишчи кийим-боши билан, ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Билим юртидаги ўқиш муддати умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Машғулотлар рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Билим юртини битириб чиққанлар В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига йўлланма оладилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар.

Билим юрти спорт базасига эга. Унинг қошида волейбол, футбол, сузиш, бокс, эркин кураш бўйича спорт секциялари, авиамоделчилар, бадиий сўз тўгараклари, вокал-чолғу ансамбли, миллий чолғу асбоблари ансамбли, духовой оркестр, радио тўгарак, тасвирий санъат студиялари ишлаб турибди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: директор номига ариза, 8-синфни тамомлаганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3х4 ва 4х5 см. ҳажмида).

Машғулотлар 1 сентябрда бошланади.

АДРЕС: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петроз кўчаси, 331-уй (30, 8, 171-автобуслар; 6, 29-трамвайларнинг «С. И. Кадишев номидаги билим юрти» бекати). Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72, 96-47-70.

«АГАТ-18» ФОТОАППАРАТИ

СИЗНИНГ ЁН ДАФТАРЧАНГИЗ

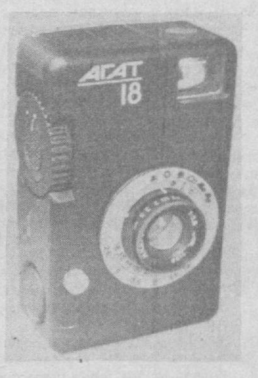

АГАР СИЗ ТЕЗ-ТЕЗ КОМАНДИРОВКАЛАРДА БЎЛСАНГИЗ, САЙР-САЁҲАТНИ СЕВСАНГИЗ «АГАТ-18» БАРЧА САФАР ТААССУРОТЛАРИНГИЗНИ МАНГУГА МУҲРЛАБ ҚЎЯДИ.

Енгил ва ихчам бу аппаратни ҳамиша ёнингизда олиб юра оласиз.

Кадр формати — 18х24. Бу эса оддий 35 миллиметрли фотоплёнкада икки баравар кўп кадрни суратга олиш мумкин демакдир.

ТЕХНИКАВИЙ ХАРАКТЕРИСТИКАСИ:
экспозицион параметрлар об-ҳаво аломатларига кўра белгиланади;
объективи — «Индустар-104»;
фокус масофаси — 28 мм;
нисбий туйнуги — 1:2,8;
фокуслаш чегараси — 0,9м;
экспозицион параметрлар диапазони — 1:2,8ва 1/60 с дан 1:16 ва 1/250 с.гача;
оғирлиги — 190 г.
Баҳоси — 19 сўм.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 4/V да Истамбул фожиаси, 5/V да Қутлуғ қон.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 7/V, 8/V, 9/V да Катта байрам томошалари

Республика, Тошкент область ва Тошкент шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари Совети коллективлари Тошкент область уруш ва меҳнат ветеранлари Совети раиси ўринбосари Б. Ҳ. Сирожиддиновга укаси

Саъди Ҳасанович СИРОЖИДДИНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916. 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; совет қурилиши — 325733; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 10756. А. 1595. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12